

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตากรุณาและความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลหลายฝ่าย นับตั้งแต่คณาจารย์ที่ปรึกษา อันได้แก่ รศ.ดร. ปธาน สุวรรณมงคล รศ. ฐปนรรต พรหมอินทร์ และ รศ.ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ที่ได้กรุณาให้การแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข จนกระทั่งมีเนื้อหาสาระบรรลุตามวัตถุประสงค์และถูกต้องตามหลักวิชาการ ผู้ทำการวิจัยมีความซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของท่านและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้เป็นเบื้องต้น

ผลการศึกษาวิจัยที่สามารถวิเคราะห์ได้ก็ด้วยข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ที่ทำการศึกษ โดยได้สอบถามประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือก จำนวน 500 คน ในตำบลพุทไธสง ตำบลหายโศก ตำบลหนองโปลาสด ตำบลสะเดา และตำบลโคกกลาง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งได้ข้อมูลครบถ้วนและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี รวมถึงผู้ช่วยงานสนามทุกคนที่มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จสิ้นสมบูรณ์ของงาน ก็ขอได้รับการขอบคุณด้วยความจริงใจ

การประมวลข้อมูลและวิเคราะห์ผลดำเนินไปด้วยความตั้งใจจริงที่จะให้สำเร็จภายในระยะเวลาที่จำกัด ผู้ทำการศึกษาวิจัย ได้รับความช่วยเหลือจากคุณรัตนา นวนแก้ว นักวิจัย กองวิจัย และประเมินผลของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เป็นธุระจัดการข้อมูลดิบให้ ซึ่งช่วยให้การวิเคราะห์มีความรวดเร็วและสามารถแปลผลได้อย่างสมบูรณ์ โดยมีคุณปัทมา เอกผล ช่วยพิมพ์เป็นรูปเล่ม อันเป็นการแบ่งเบาภาระงานธุรการได้เป็นอย่างดี หากขาดบุคคลทั้งสองนี้งานวิจัยย่อมมีอุปสรรคอย่างมาก แต่ด้วยความกรุณาของบุคคลทั้งสอง จึงทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ อีกคณะหนึ่งที่ผู้ทำการศึกษาวิจัย ใคร่ขอกล่าวถึงคือผู้บริหารระดับสูงของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ที่ได้อนุมัติให้ผู้ทำการศึกษาวิจัยได้เข้ารับการศึกษานในหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณมีชัย วีระไวทยะ นายกสมาคมฯ และคุณวิรัชชัย ไตรทองอยู่ เลขานุการสมาคมฯ ได้ให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน ทำให้ผู้ทำการศึกษาวิจัย มีพลังและได้รับความสะดวก จนกระทั่งได้ผลงานเป็นวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขออานิสงส์ทั้งหมดนี้ จงบันดาลให้ผลงานทางวิชาการนี้ เป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติโดยรวมสืบไป

นายวิลาศ โลहितกุล

พฤศจิกายน 2547

ชื่อวิทยานิพนธ์ รูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัย นายวิลาศ โสहितกุล **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล (2) รองศาสตราจารย์ ฐปนรรต
พรหมอินทร์ (3) รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ **ปีการศึกษา** 2547

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ารูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่นหรือไม่ และเพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ในการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยในการศึกษากครั้งนี้ ได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ตำบลพุทไธสง ตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง ตำบลหนองโบสถ์ ตำบลสะเดา อำเภอนางรอง และตำบลโคกกลาง อำเภอลำปลายมาศ ตำบลละ 100 คน รวมทั้งสิ้น 500 คน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และใช้ไคสแควร์ ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาวิจัย เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือรูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน สามารถช่วยสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่นได้ และมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยให้ดำเนินกิจกรรมองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนต่อไป โดยควรเน้นด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการสร้างความเข้าใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น มีการจัดตั้งศาลาประชาธิปไตยเพิ่มเติม และควรส่งเสริม สนับสนุนให้เพศหญิงมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากขึ้น อีกทั้งควรเผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ให้แก่บุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อผลักดันให้การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน เป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ช่วยสนับสนุนนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

คำสำคัญ องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

Thesis title: Model of Youth *Tambon* Administration Organization in Influencing Political Participation Towards Democracy in Buriram Province

Researcher: Mr. Wilas Lohitkul; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Thesis Advisors:** (1) Dr. Prathan Suwanmongkol, Associate Professor; (2) Thapanat Promin, Associate Professor; (3) Dr. Pricha Hongskrailers, Associate Professor; **Academic Year:** 2004

ABSTRACT

The research study entitled “Model of Youth *Tambon* Administration Organization in Influencing Political Participation Towards Democracy in Buriram Province was undertaken to determine whether the established Model of Youth *Tambon* Administration Organization would influence local people’s political participation towards democracy, as well as to make recommendations concerning implementation of the Youth *Tambon* Administration Organization to build up political participation towards democracy effectively and efficiency.

The sample used for this research study consisted of 500 people from 5 sub-districts, 100 from each, i.e. Putthaisong and Haisok sub-districts of Putthaisong district, Nongbot and Sadao sub-districts of Nang Rong district and Kokklang sub-district of Lamplaimat district. Outcomes and recommendations were derived using percentage, means and chi-square analyses.

The outcomes from analyzing overall sampling data are in line with the established hypotheses and implied that the model of Youth *Tambon* Administration Organization could help in promoting local people’s political participation towards democracy.

It was also recommended that activities of the Youth *Tambon* Administration Organizations be continually implemented or be used as a strategy to support decentralization policy, with focusing on information dissemination, increase of people’s participation in sharing experiences in local development, increase of people’s participation in establishing more democracy pavilions, promotion of female participation in democratic political process, including dissemination of outcomes of this research study to individuals and agencies concerned.

Keywords: Youth *Tambon* Administration Organization and Political Participation Towards Democracy.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	37
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	40
การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน	42
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน	46
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	54
รูปแบบจำลองขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	64
ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
สรุปการวิจัย	84
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	94
ก โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน	95
ข ธรรมนูญองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน (อบต. เขาวชน)	
ปี 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2544)	99
ค แบบสอบถาม : บทบาท อบต. เขาวชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม	
ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน ศึกษากรณีของ	
จังหวัดบุรีรัมย์ ประเทศไทย	104
ประวัติผู้วิจัย	108

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดและหมู่บ้านตัวอย่าง	32
ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนหมู่บ้านและประชากรตัวอย่าง	33
ตารางที่ 4.1 เพศ	38
ตารางที่ 4.2 อายุ.....	39
ตารางที่ 4.3 การศึกษา.....	39
ตารางที่ 4.4 อาชีพ.....	40
ตารางที่ 4.5 การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน จำแนกตามเพศ.....	40
ตารางที่ 4.6 การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน จำแนกตามตำบล.....	42
ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน (ภาพรวม 5 ตำบล)	44
ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน จำแนกตามเพศ	46
ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน รายชื่อ จำแนกตามตำบล.....	49
ตารางที่ 4.10 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (ภาพรวม 5 ตำบล)....	52
ตารางที่ 4.11 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จำแนกตามเพศ.....	54
ตารางที่ 4.12 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยรายชื่อ จำแนกตามตำบล.....	58
ตารางที่ 4.13 ระดับการเข้าร่วมกิจกรรมจำแนกตามลักษณะกิจกรรมที่เข้าร่วม.....	62
ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในภาพรวม	63
ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในหมวดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร.....	64
ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่น	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ / กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ...	65
ตารางที่ 4.18 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำหมู่บ้าน / องค์การบริหารส่วนตำบล	66
ตารางที่ 4.19 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการไม่เข้าร่วมประชุมเรื่องต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ	67
ตารางที่ 4.20 สรุปกิจกรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในหมวดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	68
ตารางที่ 4.21 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในหมวดการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น	69
ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการเข้าร่วมทำประชาคมหมู่บ้าน	70
ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการปล่อยให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจ เรื่องการพัฒนาหมู่บ้าน แต่เพียงผู้เดียว โดยไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ	70
ตารางที่ 4.24 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการไม่แสดงความคิดเห็น เมื่อผู้นำชุมชนขอความคิดเห็น	71
ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ โครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้าน ...	72
ตารางที่ 4.26 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการพูดคุยถึงปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบ	72
ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการเสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชน รับทราบ	73
ตารางที่ 4.28 สรุปกิจกรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในหมวดการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.29 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในหมวดการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น	75
ตารางที่ 4.30 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ ...	76
ตารางที่ 4.31 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการให้ความช่วยเหลือผู้นำชุมชน ในการทำกิจกรรมของหมู่บ้าน เพื่อประโยชน์ของส่วนร่วม	77
ตารางที่ 4.32 สรุปกิจกรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในหมวดการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น	77
ตารางที่ 4.33 สรุปภาพรวมกิจกรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ..	78
ตารางที่ 4.34 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต ควรปฏิบัติ จำแนกตามประเภทกิจกรรมและลำดับความถี่	79
ตารางที่ 4.35 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงกิจกรรมขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเขาวงกต	80

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกระจายอำนาจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการท้องถิ่นของตนด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ดีและเป็นทิศทางที่เป็นกระแสสากลอยู่ในขณะนี้ เนื่องจากภาครัฐต้องปรับบทบาทของตนเองให้ทำเฉพาะเท่าที่จำเป็นและส่งเสริมให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมมากขึ้นในกิจการของบ้านเมือง การกระจายอำนาจจึงเป็นการกระจายทรัพยากรที่เดิมกระจุกตัวอยู่ที่หน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้ลงไปสู่องค์กรประชาชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมบริหารบ้าง เป็นการปลุกให้ประชาชนหันมาให้ความสนใจและความสำคัญและเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารงานกับองค์กรระดับท้องถิ่นอย่างจริงจังมากขึ้น หลังจากที่มีการจัดตั้งมาหลายสิบปีแล้ว (ปธาน สุวรรณมงคล 2542)

ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีกฎหมายหลายฉบับ และมีการพัฒนาการมายาวนาน โดยที่ไม่มีการเตรียมความพร้อมให้แก่ประชาชนในชุมชนอย่างเป็นระบบและขั้นตอน ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ทั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลและตัวประชาชนเอง เพียงแต่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งแล้วก็ไม่มียุทธศาสตร์ในการช่วยสนับสนุน ร่วมพัฒนาหรือแม้แต่การตรวจสอบ จึงเป็นผลให้การพัฒนาท้องถิ่นไม่รวดเร็วเท่าที่ควร

การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่องค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่มิได้มีการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนในชุมชนอย่างเป็นระบบและขั้นตอน ทำให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ ตั้งแต่การเลือกตั้ง การสรรหาคนดีมีความรู้ความสามารถเข้ามาบริหารงาน และการตรวจสอบโดยประชาชน เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนเป็นไปอย่างโปร่งใส

ในอีกแง่มุมหนึ่งการกระจายอำนาจ โดยปราศจากการเตรียมการที่รอบคอบและการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) ซึ่งได้แก่ ภาครัฐ องค์กรท้องถิ่นและประชาชนในชุมชน กลับเป็นการจุดเชื้อคอร์รัปชัน ซึ่งเดิมมีอยู่ในการเมืองระดับชาติและหน่วยงานภาคราชการ ให้แพร่กระจายไปสู่องค์กรประชาชนระดับล่างอย่างรวดเร็ว สำหรับการขจัดคอร์รัปชันนั้น ต้องถือ

เป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคมที่ต้องร่วมมือกัน ทั้งในรายงานข้อมูล การติดตามตรวจสอบ และการนำเผยแพร่ต่อสาธารณะ (ปธาน สุวรรณมงคล 2542)

เท่าที่ผ่านมาและเป็นอยู่ รัฐบาลที่มีนโยบายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมิได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมในทางการเมืองและการบริหาร เพื่อรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรม อาจกล่าวได้ว่ารัฐบาลมุ่งสร้างผลงานในระยะสั้นเพื่อผลทางการเมืองมากกว่าที่จะเป็นการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งเป็นรากฐานที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย วิกฤตที่ติดตามมาจากการขาดการเตรียมการของรัฐบาลทำให้เกิดความสับสนในการใช้อำนาจ นอกจากนี้การใช้อำนาจที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงไม่กี่ปีมานี้ ในขณะที่ยังขาดองค์กรประชาชนที่เข้มแข็งในระดับท้องถิ่นที่จะเข้ามาทำหน้าที่เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ส่วนรวมของท้องถิ่น ได้ทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นจำนวนมากที่เป็นผู้มีอิทธิพลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีการประกอบอาชีพธุรกิจผูกขาดในท้องถิ่นและหรือมีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจให้คุณให้โทษ เข้ามายึดองค์กรท้องถิ่น โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดความชอบธรรมตามระบอบประชาธิปไตย (ปธาน สุวรรณมงคล 2542)

ปัญหาการดำเนินงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีหลากหลายตั้งแต่การเลือกตั้งสรรหาคนดีมีความรู้ความสามารถเข้ามาบริหารงาน ซึ่งประชาชนผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งไม่เข้าใจว่าผู้แทนที่กำลังลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นมีบทบาทหน้าที่อย่างไร จะทำคุณประโยชน์หรือความเสียหายมาสู่ชุมชนของคนอย่างไร ในขณะที่เดียวกัน ผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลก็ยังไม่ทราบบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลหรือคณะผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลอย่างถ่องแท้ รวมถึงความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นและการบริการต่าง ๆ แก่ประชาชนด้วย

สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เป็นสถาบันเอกชนสาธารณประโยชน์ที่ได้รับการพิจารณากำหนดให้เป็นองค์กรสาธารณกุศล ตามประกาศกระทรวงการคลังว่าด้วยภาษีเงินได้และการค้า ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2517 โดยมีนายมีชัย วีระไวทยะ เป็นนายกสมาคม ปัจจุบันดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ กว่า 200 โครงการ ในพื้นที่ 157 อำเภอ 48 จังหวัด การดำเนินงานของสมาคมฯ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การวางแผนครอบครัวและสาธารณสุขมูลฐาน การสร้างความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมสิทธิและพัฒนาศักยภาพสตรีและเด็ก การพัฒนาแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การพัฒนาสังคมชนบท การพัฒนา

อุตสาหกรรมชนบท การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ชาวชนบท รวมไปถึงการส่งเสริมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นด้วย

การดำเนินงานต่าง ๆ ของสมาคมฯ ได้รับความสนับสนุนและร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ ทิศทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สอดคล้องไปกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หนึ่งในกิจกรรมที่สมาคมฯ ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ การส่งเสริมด้านการเมือง การปกครอง โดยได้จัดทำและ พัฒนาโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2541 ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิคอนราด อเดนาวด์ (Konrad Adenauer Foundation) โครงการนี้ ได้ริเริ่มกิจกรรมสำคัญอย่างหนึ่ง คือ การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน (อบต.เยาวชน) ซึ่งได้ทดลองดำเนินการไปแล้ว 12 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนในตำบลได้มีความรู้ในเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นและให้โอกาสทดลองทำหน้าที่เป็น ผู้แทนของเยาวชนลงเลือกตั้งและดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นตามรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยคาดหวังว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนที่จัดตั้งขึ้น จะช่วยพัฒนาการเมืองการปกครองในท้องถิ่น เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน มีลักษณะดำเนินงานคล้ายกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งอาจช่วยให้ประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย เกิดการเรียนรู้ด้านการเมืองท้องถิ่นจากรูปแบบการจำลอง และนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นในที่สุด

ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง ประชาธิปไตย และการปกครองท้องถิ่นด้านโครงสร้าง บทบาท อำนาจหน้าที่ และขอบเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนได้อบรมให้ความรู้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน เปิดโอกาสให้เยาวชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนในรูปแบบการจำลองขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน เข้าไปทำงานคู่ขนานไปกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้เรียนรู้การเมืองท้องถิ่นจากองค์การบริหารส่วนตำบล

บทบาทหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน คือ การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ โดยมุ่งหวังให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย การเมืองท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเอง และเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากขึ้น

ดังนั้น การส่งเสริมให้เยาวชนในตำบลได้บริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล เยาวชน ในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล และได้ดำเนินกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่อง ประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนที่จังหวัดบุรีรัมย์ จึงเป็นกรณีตัวอย่าง ที่น่าจะได้รับการศึกษาวิจัย ถึงรูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่น โดยการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเยาวชน ว่าสามารถสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้หรือไม่ เพราะในอดีตที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาใดที่เกี่ยวกับเรื่องนี้เลย เนื่องจากเป็นรูปแบบใหม่ที่ได้ทดลอง ทำอยู่ในวงจำกัด เอกสาร บทความ รายงานหรือข่าวสารในเรื่ององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนมี น้อยมาก และยังไม่แพร่หลาย ฉะนั้นหากผลการวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบจำลององค์การ บริหารส่วนตำบลเยาวชน สามารถสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นได้จริงก็จะเป็นเอกสารหลักฐานอ้างอิงที่สำคัญที่จะผลักดันให้การจัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนนโยบายการกระจาย อำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาล ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จริงก็ต่อเมื่อประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของตนเอง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ที่มีผลต่อการมี ส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่ดำเนินการองค์การบริหารส่วน ตำบลเยาวชน ในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นกรณีศึกษา ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาว่ารูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน มีผลต่อการมี ส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่นหรือไม่

2.2 เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนใน การสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประ สติภาพและประสิทธิผลสูงสุด

3. สมมติฐานการวิจัย

รูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน จะสามารถช่วยสร้างการมีส่วนร่วม ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่นได้

4. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นเนื้อหาที่จะทำการศึกษายู่ด้วยกัน 2 ประเด็นหลัก คือ

4.1 ขอบเขตด้านประชากร กำหนดจะศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกตในพื้นที่
ดำเนินการของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีทั้งหมด 5 ตำบล

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษารูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบล
เขาวงกต โดยผ่านกิจกรรมดังนี้

- การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต
- การจัดทำสภาประชาชนปีไทย
- การเผยแพร่ความรู้ผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน
- การจัดกิจกรรมรณประชาธิปไตยเคลื่อนที่

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกตในพื้นที่
ตำบลพุทไธสง ตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง ตำบลหนองโบสถ์ ตำบลสะเดา อำเภอนางรองและ
ตำบลโคกกลาง อำเภอลำปลายมาศ

รูปแบบจำลองขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต หมายถึง การจัดตั้งองค์การ
บริหารส่วนตำบลเขาวงกต ซึ่งจำลองแบบมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยเขาวงกตที่
ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต ทำหน้าที่เสริมสร้างความรู้ ความ
เข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นของตน โดยการจัดกิจกรรม
ต่าง ๆ

การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต หมายถึง การจัดการเลือกตั้งให้
ได้ผู้แทนเขาวงกตในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกตใน
หมู่บ้านนั้น ๆ หมู่บ้านละ 2 คน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

การจัดทำสภาประชาชนปีไทย หมายถึง สถานที่ที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
เขาวงกตได้จัดขึ้น เพื่อเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้าข้อมูล ข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตยและเป็นสถานที่พบปะ แลกเปลี่ยนทัศนะ ประชุมหารือด้วย โดยมีการจัดทำขึ้น
ตำบลละ 1 แห่ง ภายใต้การดูแลและใช้ประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต

หอกระจายข่าวของหมู่บ้าน หมายถึง ระบบการกระจายเสียงตามสายในหมู่บ้านที่มีไว้
สำหรับประกาศข่าว ประชาสัมพันธ์งานต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้น ๆ ได้
รับทราบ ซึ่งเป็นสมบัติของส่วนรวมและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกตได้ใช้ประโยชน์

จากระบบการกระจายเสียงนี้ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

รถประชาธิปไตยเคลื่อนที่ หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การเสริมสร้างความรู้เรื่องประชาธิปไตย โดยใช้รถที่ตกแต่งและบรรจุเครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์การเผยแพร่ เคลื่อนที่ไปให้บริการแก่ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ซึ่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนจะทำหน้าที่ช่วยเผยแพร่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ประจำรถ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หมายถึง การที่ประชาชนในหมู่บ้านให้ความสนใจการเมืองท้องถิ่น รับรู้ข้อมูลข่าวสาร แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงรูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน

6.2 สามารถนำรูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนไปดำเนินการในพื้นที่อื่น ๆ อันเป็นวิธีการส่งเสริมประชาธิปไตยให้ขยายกว้างออกไป

6.3 หน่วยงาน องค์กรหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมหรือพัฒนาเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น สามารถนำกิจกรรมในรูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน

1.1.1 ความหมาย

องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน หมายถึง เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลนั้น ๆ และได้รับการเลือกตั้งจากเยาวชนที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน

1.1.2 ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นกลไกแกนกลางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน โดยสนับสนุนเวทีประชาคมหมู่บ้านและตำบล และส่งเสริมบทบาทประชาคมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การพัฒนาและการบริหารกิจการของ อบต. การพัฒนา อบต. ที่ผ่านมาของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้การบริหารงานมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม องค์การบริหารส่วนตำบลมีภาระหน้าที่มากมายและหลายภารกิจเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะทาง อีกทั้งต้องรู้และเข้าใจระเบียบการบริหารราชการอย่างถ่องแท้ รวมถึงกำลังบุคลากรและงบประมาณด้วย ฉะนั้นจึงไม่น่าแปลกใจเลยที่ว่าทำไมจึงมีปัญหาก่อเกิดขึ้นมากมายในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และขาดประสบการณ์ในการบริหาร (นลินพรรณ ไวสีขำ 2542) ซึ่งทั้งหลายทั้งปวงนี้ จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนและรัฐต้องเป็นพี่เลี้ยงในช่วงต้น ๆ ด้วยการถ่ายทอดความรู้ชี้แจงข้อบังคับ ตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนด้วย

ฉะนั้นหากมีผู้ที่จะให้ความรู้และคำแนะนำแล้ว ช่วงเวลาหนึ่งประชาชนจะตระหนักถึงผลกระทบที่ใกล้ตัว จนต้องออกมาเรียกร้องหรือปกป้องตรวจสอบผลประโยชน์ที่อาจถูกเบียดบังไป ยิ่งถ้าได้้องค์กรพัฒนาเพื่อสาธารณประโยชน์มาเป็นพี่เลี้ยงด้วยแล้ว จะสัมฤทธิ์ผล

เร็วขึ้น แต่คงต้องระวังผลประโยชน์ที่แอบแฝงอื่นใดด้วย นอกจากนี้การใช้พลังเยาวชนที่บริสุทธิ์ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่ง ด้วยเยาวชนเป็นผู้ที่อยู่ในวัยกระตือรือร้น มีความคิดความอ่าน โลกเด่น ถ้าได้รวมตัวกันทำประโยชน์ให้ท้องถิ่นของตนในทางที่ถูกที่ควร ก็จะช่วยเป็นการคัดค้านการเอาใจเอารัดเอาเปรียบได้บ้าง

สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ ดำเนินงานด้านการวางแผนครอบครัว การสาธารณสุขมูลฐาน การพัฒนาแหล่งน้ำ การส่งเสริมอาชีพ รายได้ การศึกษา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเมืองการปกครองและการพัฒนาชนบท เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ได้จัดทำโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากมูลนิธิคอนราด อเดนาวด์ (Konrad Adenauer Foundation) ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญอย่างหนึ่งของโครงการ คือ **การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน (อบต. เยาวชน)** เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนในตำบลได้มีความรู้ในเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นและให้โอกาสทดลองทำหน้าที่เป็นผู้แทนของเยาวชนเลือกตั้งและดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นตามรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล

การจัดให้มีองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน (อบต. เยาวชน) ทำหน้าที่จำลองรูปแบบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้วยการใช้ความรู้แก่เยาวชนได้ทราบและเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ กันของคนในชุมชน มีการเลือกตั้งผู้แทนเยาวชนเข้าไปบริหารงาน ทำงานคู่ขนานไปกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจเป็นวิธีการหนึ่งในการเตรียมชุมชนให้มีความพร้อมและเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนยังมีบทบาทที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ซึ่งอาจจะส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเอง รวมไปถึงเกิดความตื่นตัวและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากขึ้น

ตั้งแต่ พ.ศ. 2541 จนถึงปัจจุบัน สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนได้ทดลองจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนไปแล้ว 12 แห่ง โดยอยู่ในภาคเหนือ 3 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 แห่ง และภาคตะวันตก 1 แห่ง

จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นพื้นที่ที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนจำนวนมากที่สุด คือ 5 แห่ง จังหวัดนี้ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 21 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 189 ตำบล 2,520 หมู่บ้าน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,550,843 คน อาชีพหลักที่สำคัญของราษฎรในหมู่บ้านส่วนใหญ่ คือ การทำนา ทำไร่มากถึงร้อยละ 98.12 ของหมู่บ้านทั้งหมด (<http://www.buriram.go.th>) ในจังหวัดบุรีรัมย์นี้ สมาคมพัฒนาประชากรและ

ชุมชนได้จัดตั้งหน่วยงานสาขาจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานพุทไธสง อำเภอพุทไธสง ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานนางรอง อำเภอนางรอง และศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ ซึ่งหน่วยงานสาขาทั้ง 3 แห่งดังกล่าวนี้ เป็นผู้รับผิดชอบในการทดลองดำเนินการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน โดยในเขตอำเภอพุทไธสงทดลองดำเนินการ 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลพุทไธสงและตำบลหายโศก ในเขตอำเภอนางรองได้ทดลองดำเนินการ 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลหนองโสนและตำบลสะเดา และในเขตอำเภอลำปลายมาศทดลองดำเนินการ 1 ตำบล คือ ตำบลโคกกลาง

ตำบลพุทไธสง เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน มีครัวเรือนทั้งหมด 2,095 ครัวเรือน มีประชากรรวมทั้งหมด 8,817 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทางการเกษตร คือ การทำนาและปลูกหม่อนเลี้ยงไหม (องค์การบริหารส่วนตำบลพุทไธสง 2547)

ตำบลหายโศก เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 15 หมู่บ้าน มีครัวเรือนทั้งหมด 1,163 ครัวเรือน มีประชากรรวมทั้งหมด 5,388 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทางการเกษตร คือ การทำนา ปลูกพืชสวน พืชผัก และเลี้ยงสัตว์ (องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก 2547)

ตำบลหนองโสน เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 14 หมู่บ้าน มีครัวเรือนทั้งหมด 1,435 ครัวเรือน มีประชากรรวมทั้งหมด 6,462 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทางการเกษตร คือ การทำนา และเลี้ยงสัตว์ ประชากรบางส่วนทำงานในโรงงานผลิตรองเท้าและเสื้อผ้าสำเร็จรูป (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโสน 2547)

ตำบลสะเดา เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 17 หมู่บ้าน มีครัวเรือนทั้งหมด 1,957 ครัวเรือน มีประชากรรวมทั้งหมด 9,488 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทางการเกษตร เช่น การทำนา ทำสวน เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนตำบลสะเดา 2547)

ตำบลโคกกลาง เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 หมู่บ้าน มีครัวเรือนทั้งหมด 1,860 ครัวเรือน มีประชากรรวมทั้งหมด 9,063 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทางการเกษตร คือ การทำนา (องค์การบริหารส่วนตำบล 2547)

ทั้ง 5 ตำบลดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นพื้นที่ทดลองดำเนินการองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ด้วยความคาดหวังว่าจะสามารถสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ ให้มีความรู้ความเข้าใจ

ในการปกครองส่วนท้องถิ่นและมีความใส่ใจในการเมือง อันจะเป็นการส่งเสริมนโยบายการกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นมีบทบาทร่วมในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นของตนอย่างแท้จริง

1.1.3 วิธีการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน

ในเบื้องต้น ได้คัดเลือกพื้นที่ที่มีความเป็นไปได้ที่จะทำการทดลองจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน โดยคำนึงถึงความพร้อมของประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองและเยาวชนในพื้นที่ ตลอดจนองค์กรท้องถิ่นต่าง ๆ

เมื่อทุกส่วนมีความเห็นชอบที่จะสนับสนุนแล้ว จึงเริ่มดำเนินงานจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน โดยมีกระบวนการเลือกตั้งเหมือนกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีการลงสมัครของ เยาวชนที่สนใจ มีเวทีหาเสียงและจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยเรียบร้อย โดยได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น

เมื่อได้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนทุกหมู่บ้านในตำบลนั้นแล้ว เจ้าหน้าที่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนในการจัดประชุมสมาชิกครั้งแรก เพื่อเลือกตั้งประธานสภาและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน รวมทั้งชี้แจงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามตำแหน่งที่ได้รับให้ทุกคนรับทราบโดยจำลองรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล

นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาศักยภาพโดยจัดอบรมให้แก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน เพื่อให้มีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่ไปกับการศึกษาดูงาน เพื่อเปิดโลกทัศน์การเรียนรู้และ ประสบการณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในหลักสูตรการอบรมดูงานนั้น ได้สอนให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนได้ร่วมกันคิดร่วมกันกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการในชุมชนของตนเองและฝึกสอนให้จัดทำโครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ด้วย โดยเฉพาะจากองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งนับเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เยาวชนในหมู่บ้านจะได้มีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของตนเองร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการศึกษาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนที่ผ่านมา พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนได้ดำเนินกิจกรรมดังนี้

- 1) ด้านการพัฒนาสังคม การเมือง มีการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ในด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ สิทธิพื้นฐานของประชาชน โดยผ่านการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่

- การจัดตั้งศาลาประชาชิปไตย
- การให้ความรู้โดยผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน
- การจัดกิจกรรมรณประชาชิปไตยเคลื่อนที่
- การรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- การจัดแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด
- การรณรงค์เรื่องโรคเอดส์ ยาเสพติด
- การจัดงานประเพณี และจัดงานวันสำคัญต่าง ๆ

2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เช่น การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ การร่วมกันจัดตั้งร้านค้าสหกรณ์และกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

1.2.1 การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญต่อการกระจายอำนาจ เพื่อให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง มีความเป็นอิสระตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย และเพื่อกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดแนวทางไว้ในนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐว่ารัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองและเป็นเจ้าของอำนาจชิปไตยอย่างแท้จริงและในส่วนขององค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นมีบทบาทในรัฐธรรมนูญที่ให้สิทธิแก่ประชาชนในท้องถิ่น สามารถถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นได้ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ยังให้สิทธิประชาชนในการริเริ่มที่จะขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ ซึ่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่าร่างข้อบังคับตำบลจะเสนอได้แต่โดยกรรมการบริหาร หรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าชื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น (นลินพรรณ ไวลีนขาว 2542)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 50,000 คน มีส่วนร่วมในการปกครองระดับชาติ ทั้งโดยการใช้สิทธิริเริ่ม (initiative) เสนอกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและแนวนโยบายแห่งรัฐ (มาตรา 170) และโดยการใช้สิทธิฟ้องร้องกล่าวโทษ (impeachment) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการประจำชั้นผู้ใหญ่ เพื่อให้วุฒิสภากลั่นแกล้งออกจากตำแหน่ง (มาตรา 304) รัฐธรรมนูญปัจจุบันจึงส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิทั้ง 2 ประการดังกล่าวในการปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยดังปรากฏอยู่ในมาตรา 286 และ 287 (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ 2542)

มาตรา 286 บัญญัติว่า “ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียงเห็นว่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารส่วนท้องถิ่นผู้ใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารส่วนท้องถิ่นนั้นพ้นจากตำแหน่ง” ทั้งนี้จะต้องมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตการปกครองท้องถิ่นนั้นมาลงคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งหมายความว่าในการปลดสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารหรือผู้บริหารส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดจะต้องเป็นความเห็นร่วมกันของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 37.5 ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดนั่นเอง (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ 2542)

ส่วนมาตรา 287 บัญญัติว่า “ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่น เพื่อให้สภาท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้” โดยต้องร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นเสนอไปด้วย (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ 2542)

แต่ในทางปฏิบัติโดยแท้จริงแล้ว ประชาชนไม่ทราบว่าคุณเองมีสิทธิที่จะถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นได้ หรือมีสิทธิที่จะขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ ฉะนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผ่านมาก็ทำได้ โดยการให้ความร่วมมือแก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามแต่โอกาสและศักยภาพที่มีเท่านั้น ซึ่งที่ผ่านมามีน้อยมากที่จะรวมตัวกันยื่นคำร้องขอ ถอดถอน แต่นั่นก็เพราะมีเรื่องราวใหญ่โตและมีการชี้แจง จึงรู้ว่าประชาชนมีสิทธิ ทั้งนี้ถ้าไม่ใช่เรื่องที่ร้ายแรงใด ประชาชนก็มักจะเพิกเฉย ด้วยเหตุที่ไม่รู้สิทธิเป็นหลัก แต่อาจมีบางกลุ่มที่ไม่ทราบและไม่กล้าที่จะตรวจสอบหรือทักท้วงใด ๆ ด้วย

1.2.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1) ความหมาย

จากการศึกษาข้อมูล พบว่า มีการอธิบายความหมายของคำว่า การเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ดังนี้

การเมือง คือ การจัดสรรอำนาจและผลประโยชน์จากทรัพยากรอันมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นการเมืองกับผลประโยชน์จึงเป็นสิ่งที่ดำเนินควบคู่กัน ลักษณะการเมืองของประเทศไทยเป็นแบบรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง มิได้กระจายไปในส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่น หรือแม้ว่าจะมีรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตาม อำนาจการตัดสินใจยังอยู่ในมือของข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลาง อำนาจการจัดสรรผลประโยชน์จึงตกอยู่กับคนส่วนบนของโครงสร้าง โดยที่คนส่วนล่างไม่สามารถได้รับผลประโยชน์นั้นอย่างเสมอภาค เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นในสังคม (http://www.sau.ac.th/main/journal1/ml12_12-1.asp)

การเมืองคือ กระบวนการจัดสรรผลประโยชน์ และสิ่งมีค่าทางสังคม โดยผ่านวิธีการที่ใช้อำนาจ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ผลประโยชน์และสิ่งมีค่าทางสังคมดังกล่าว อาจจะมีตั้งแต่ทรัพยากรธรรมชาติ ไปจนถึงยศฐาบรรดาศักดิ์ กระทั่งกฎระเบียบและนโยบายที่เอื้อให้บางส่วนได้รับผลประโยชน์ และบางส่วนสูญเสียผลประโยชน์ ฯลฯ สิ่งใดที่ได้มาหรือเสียไปโดยไม่ผ่านกระบวนการใช้อำนาจ อาจจะไม่ถือเป็นเรื่องของการเมือง (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล 2543)

การเมืองภาคประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการกำหนดนโยบายและการบริหารประเทศระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ การเมืองภาคประชาชนมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำให้ได้รับมุมมองที่หลากหลายและรอบด้านจากประชาชน ได้แนวทางในการจัดการที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น กระตุ้นให้ประชาชนเป็นเจ้าของและใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาดและก่อให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ (<http://www.grassrootsthailand.net>)

ยุทธศาสตร์ว่าด้วยการเมืองภาคประชาชน เป็นการเคลื่อนย้ายอำนาจรัฐส่วนกลางและกลุ่มทุนธุรกิจไปสู่ภาคประชาชน การปรับเปลี่ยนโครงสร้างที่อยู่ดิถีธรรมสู่โครงสร้างที่ยึดเอาผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ตัวอย่างยุทธวิธีและรูปธรรมตามยุทธศาสตร์ข้างต้น ประกอบด้วย การปรับแก้กฎหมายที่เป็นอุปสรรค การผนึกกำลังของชนชั้นกลางกับชนชั้นล่าง ในการติดตามตรวจสอบ การตัดสินใจ การบริหารงบประมาณ และการเคลื่อนไหวปัญหาท้องถิ่น โครงสร้างและสากลให้เชื่อมโยงกัน รวมทั้งยกระดับเยาวชนให้เข้าใจการเมืองภาคประชาชน การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีของการเมืองภาคประชาชนได้ จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทรรศน์ใหม่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากความคิดแบบแยกกันทำ ตัวใครตัวมัน มาสู่กระบวนการคิดและการปฏิบัติที่ทุกฝ่ายเรียนรู้ร่วมกัน โดยการทำงานร่วมกัน ใช้ความพยายามร่วมกันและไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน (<http://www.grassrootsthailand.net>)

อำนาจภาคประชาสังคม เป็น โครงสร้างอำนาจภาคหนึ่ง ในสังคมภูมิภาค ที่มีมาช้านาน แม้จะไม่โดดเด่นและดูเหมือนจะเป็นภาคของอำนาจ ที่ถูกอำนาจเหนือกว่ากระทำอยู่

ตลอดด้วยซ้ำก็ตาม แต่ก็ต้องนับเป็นภาคอำนาจภาคหนึ่ง ที่มีความสำคัญตลอดมา เพราะเป็นพื้นฐานที่แท้จริงของสังคมไทย เป็นภาคที่บันดาลให้เกิดความสำเร็จ ของกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่นอย่างแท้จริง การรวมตัวกันเพื่อ "ลงแขก" ปักดำ หรือเก็บเกี่ยวพืชผล การรวมตัวกันเพื่อจัดทำฝายกั้นน้ำ เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการเกษตร การรวมกลุ่มกัน เพื่อจัดการป้องกัน โจรลักขโมยทรัพย์สินเงินทอง สัตว์เลี้ยง หรือยื้อนอคิดไปถึงการรวมตัวกัน เพื่อ "ไถ่ราว" สัตว์ป่า มาจนถึงการรวมกลุ่มกัน เพื่อจัดกิจกรรมตามความเชื่อ ทางศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม อันเป็นกิจกรรมใหญ่ ๆ ระดับตำบล ระดับเมือง เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมทางภาคประชาชนล้วน ๆ ที่ปฏิบัติกันต่อเนื่องมาเนิ่นนานและช่วยดำรงความเป็นชาติไทย สังคมไทยอยู่ส่วนหนึ่ง และอาจนับว่าเป็น "ประชาสังคม" แบบไทย ๆ ที่มีมาแต่ดั้งเดิมและมีลักษณะแตกต่างจาก "ประชาสังคม" ตามความหมาย และนิยามของชาติตะวันตกอยู่มากพอสมควร (<http://www.anamai.moph.go.th/advisor/tamra/cities03.html>)

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ในระบอบประชาธิปไตย หากการขัดขวางให้ปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว ย่อมถือว่าเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นคน เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องยืนยันว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ฉะนั้นจึงเป็นความชอบธรรมโดยสมบูรณ์ที่ประชาชนจักต้องมีสิทธิ มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในวิถีทางและกติกาแห่งบ้านเมืองของตน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการเมืองในระบอบเสรีประชาธิปไตย ซึ่งจะเป็นพลังในการปฏิรูปหรือการพัฒนาทางการเมือง นอกจากการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็น โอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้ รับรู้ การใช้สิทธิทวงถาม ติดตามการบริหารงานของรัฐ ผลสุดท้ายจะนำไปสู่การมีอิสระภาพที่แท้จริง ทั้งทางความคิดและการกระทำ ทั้งนี้จะหลุดพ้นจากการครอบงำได้ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน คือกระบวนการศึกษาตลอดชีวิตของประชาชนนั่นเอง (สนั่น อินทรประเสริฐ ม.ป.ป.)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองได้รับการยอมรับว่า เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนา ได้มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ต่าง ๆ ดังนี้

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2538) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สังคมที่ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ย่อมมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูง ในทางตรงข้ามสังคมใดมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่าสังคมนั้นมีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำ

นักวิชาการทางรัฐศาสตร์บางกลุ่มจึงถือว่าการพัฒนาทางการเมืองคือ การทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ความสำเร็จของการพัฒนาทางการเมืองจึงขึ้นอยู่กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสำคัญ ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเป้าหมายของการพัฒนาทางการเมืองโดยตรง โดยเฉพาะการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะที่เป็นกระบวนการทางการเมืองจึงเกี่ยวข้องและสัมพันธ์โดยตรงกับกระบวนการหล่อหลอมทางการเมือง ซึ่งมีผลต่อความเชื่อและพฤติกรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลในแต่ละสังคม

หากพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้กรอบของระบบการเมือง อาจจำแนกได้ 2 ลักษณะสำคัญ กล่าวคือ ลักษณะแรก เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ส่วนลักษณะที่สองคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบอำนาจนิยมหรือระบบเผด็จการ

ลักษณะสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะนำไปแบบทิศทางเดียว กล่าวคือ ประชาชนจะแสดงบทบาททางการเมืองได้ เฉพาะภายใต้กรอบที่ผู้ปกครองกำหนดให้เท่านั้น ในการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยทั่วไปนั้นจะพบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีความหลากหลายแตกต่างกันไป การแสดงออกของบุคคลในทางการเมืองจะแตกต่างกันไปขึ้นกับเวลาและสถานการณ์ เพราะสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัยกระตุ้นที่สำคัญทางการเมืองมีลักษณะเป็นพลวัตร และเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา บุคคลที่มีความกระตือรือร้นในกิจกรรมของชุมชนมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ทั้งนี้เพราะกิจกรรมของชุมชนและกิจกรรมทางการเมืองมีลักษณะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ของส่วนรวมเหมือนกัน ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ มีคุณลักษณะของการสะสม กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความเกี่ยวพันหรือมีกิจกรรมทางการเมืองอย่างหนึ่ง จะทำให้บุคคลนั้นมีความเกี่ยวพันกับกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ ด้วย แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากน้อยไปหามากคือ เริ่มจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำไปสู่ระดับสูง

บุญเสริม นาคสาร (2547) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นักวิชาการต่างๆ ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Myron Weiner ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ

หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำ ทางการเมืองของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นไปในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม

Norman H. Nie and Sidney Verba ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมทางกฎหมายของพลเมืองที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการรัฐบาลหรือกอดันรัฐบาลให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นต้องการ

จันทนา สุทธิจารี ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมือง การปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

จากความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้นมีลักษณะที่ร่วมกันสองประการคือ ต้องเป็นไปตามความสมัครใจและมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ และมีลักษณะที่ต่างกันประการหนึ่งคือ Weiner เห็นว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายได้ แต่ขณะที่นักวิชาการอีกสองท่านเห็นว่า ต้องเป็นไปตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ (บุญเสริม นาคสาร 2547)

สนั่น อินทรประเสริฐ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่นในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วมหมายถึงการให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการด้วย

2) การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่าง ๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางในการแก้ไขใหม่ ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษาองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น

3) เป็นการพิจารณาถึงการมีส่วนช่วยเหลือโดยสมัครใจ โดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการหรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

คณะผู้วิจัยโครงการแนวทางการสร้างเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน

หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

อาภากรณ์ จันทรสว่าง (2522 อ้างในประพันธ์ บรรลูลุศิลป์ 2531) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่าเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะต้องมีมากพอที่จะเกิดการริเริ่ม โครงการ เพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือ จะต้องเป็นการเห็นต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยหรือทำในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์การ (Organization) องค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการได้

ไพรัตน์ เจริญรินทร์ (2527) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์การอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล 2543) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (People participation) ว่าเป็นการแสดงถึงการยอมรับหลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และแสดงออกโดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางสถาบันและองค์การทางการเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมการปกครองโดยประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญและถือเป็นหัวใจสำคัญของระบอบปกครองโดยประชาชน ปธาน สุวรรณมงคล จึงได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมโดยแท้ ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การปกครองท้องถิ่น รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ใน 2 ลักษณะคือ

(1) การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหาร

จัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน

(2) การมีส่วนร่วมในนัยทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

ก. การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

ข. การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศ ให้มีอำนาจทางการเมือง การบริหาร มีอำนาจต่อการจัดสรรทรัพยากรอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน โดยประชาชนสามารถตรวจสอบได้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจ (empowerment) ในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง

Erwin (1976) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้ความชำนาญร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานองค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2) เหตุผลที่ทำให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

Lasswell (อ้างใน เฉลิม เกิดโมฬี 2536: 31) กล่าวถึงเหตุผลทางด้านจิตวิทยา 8 ประการหรือสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม (Social Values) ที่คนแสวงหาโดยการเข้าร่วมทางการเมืองคือ

- (1) ความต้องการอำนาจ (Power)
- (2) ความต้องการทรัพย์สิน (Wealth)
- (3) ความต้องการกินดีอยู่ดี (Well-being)
- (4) ความต้องการด้านทักษะความสามารถ (Skill)
- (5) ความต้องการความรอบรู้ (Enlightenment)
- (6) ความต้องการนิยมนิยมชื่น (Affection)
- (7) ความต้องการความยุติธรรม (Rectitude)
- (8) ความต้องการได้รับความเคารพนับถือ (Respect)

3) ลักษณะและระดับของการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ในหลายลักษณะด้วยกัน โดยผู้รู้ได้อธิบายลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

ถวิลวดี บุรีกุล (2543) ได้อธิบายถึงการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปว่าประกอบด้วย การให้ข้อมูลการเปิดรับความคิดของประชาชน การปรึกษาหารือ การวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติ และการควบคุมติดตามโดยประชาชน โดยเป็นการเริ่มจากการสื่อสารทางเดียว ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียว ไปจนถึงการสื่อสารสองทางที่เป็นการปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมวางแผนและเมื่อสื่อสารกันเข้าใจตรงกันแล้ว จึงเป็นการร่วมทำและในที่สุดเป็นการร่วมติดตามควบคุม ซึ่งนับเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสูงสุด ส่วนจำนวนประชาชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องมากน้อยแล้วแต่ระดับชั้น

ไพรัตน์ เชชะรินทร์ (2527) กล่าวถึง ลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

- (1) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมตลอดจนความต้องการของชุมชน
 - (2) ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน
 - (3) ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน หรือ โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
 - (4) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
 - (5) ร่วม หรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
 - (6) ร่วมการลงทุนในกิจกรรมในโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน
 - (7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
 - (8) ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ ทั้งเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป
- ระดับการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 6 ระดับ ตั้งแต่ระดับต่ำสุดถึงระดับสูงสุด ได้แก่ (สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า 2545 และถวิลวดี บุรีกุล 2543)

(1) การให้ข้อมูลประชาชนเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้

วางแผนโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ แต่ไม่เปิดโอกาสให้มีการแสดงข้อคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับใด ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ การทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม เป็นต้น

(2) การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้นและเพื่อให้ประเด็นในการประเมินผลชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจ การบรรยายให้ประชาชนฟังถึงกิจกรรม แล้วรับข้อคิดเห็น เป็นต้น

(3) การปรึกษาหารือ การเจรจาอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

(4) การวางแผนร่วมกันเป็นการมีส่วนร่วมที่กว้างขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนและผลที่จะเกิดขึ้น ใช้สำหรับประเด็นที่ซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น กลุ่มที่ปรึกษา การเจรจา การมีอนุญาโตตุลาการ การประนีประนอม เป็นต้น

(5) การร่วมปฏิบัติ ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น

(6) การควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วม/การแก้ปัญหาที่ขัดแย้งอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในระดับต่ำสุดจำนวนประชากรที่มีส่วนร่วมจะมีมากแต่อำนาจของประชาชนจะมีน้อยหรือแทบไม่มีเลย เมื่อระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นจำนวนประชาชนที่มีส่วนร่วมจะลดน้อยลงแต่อำนาจของประชาชนจะมีมากขึ้นตามลำดับ ยกเว้นระดับสูงสุด คือ ระดับการควบคุมโดยประชาชน เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น จะมีบทบาทให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตามระดับขั้นของการมีส่วนร่วม มีหลายระดับ นักวิชาการต่าง ๆ ได้กำหนดไว้หลากหลาย แต่สาระสำคัญมีความคล้ายกัน ดังนี้ (สันทัน อินทรประเสริฐ ม.ป.ป.)

(1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making)

(2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)

(3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)

(4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

4) **ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม**

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ การมีส่วนร่วมในการระบุปัญหาและสาเหตุ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขหลัก 3 ประการ คือ ประชาชนที่เข้าร่วมต้องมีอิสรภาพ ความเสมอภาคและความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสมกับสังคมไทย เช่น การให้ข้อมูล ข่าวสาร การให้กลุ่มประชาชนผู้มีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบและได้รับผลประโยชน์ กลุ่มผู้นำชุมชนระดับพื้นที่โครงการ กลุ่มผู้นำระดับจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดเทคนิค วิธีที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การประชุมกลุ่ม การประชุมเสนอผลการศึกษาให้ประชาชนโดยรวม เป็นต้น (สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า 2545 และถวิลวดี บุรีกุล 2543)

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามเอกสาร “Public Participation Spectrum” ของ International Association for Public Participation (www.theperspectivesgroup.com) มี 5 ระดับจาก น้อยไปหามาก ดังนี้ (อ้างใน คณะทำงาน โครงการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการมีส่วนร่วม กรณีที่รัฐอนุญาตหรือดำเนิน โครงการที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม สถาบัน ชุมชนท้องถิ่นพัฒนา 2547)

(1) ระดับการให้ข้อเท็จจริง (to inform) มีเป้าหมายเพื่อให้ข้อมูลหลายด้าน อย่างเที่ยงตรงแก่ประชาชน เพื่อช่วยให้เข้าใจปัญหา ทางเลือกและทางออก ตัวอย่างของเครื่องมือที่ใช้ในการให้ข้อเท็จจริง คือ เอกสารแสดงข้อเท็จจริง เว็บไซต์ การเปิดสำนักงานให้เยี่ยมชม

(2) ระดับการปรึกษาหารือ (to consult) มีเป้าหมายเพื่อรับฟังเสียงสะท้อนจาก สาธารณะ ทั้งด้านการวิเคราะห์ การเสนอทางเลือกและ / หรือการตัดสินใจ ตัวอย่างเครื่องมือที่ทำให้เกิดการปรึกษาหารือ คือ การแสดงความคิดเห็นสาธารณะ การประชุมกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง การสำรวจ การประชุมสาธารณะ

(3) ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง (to involve) มีเป้าหมายเพื่อทำงาน โดยตรงกับ ประชาชนตลอดกระบวนการเพื่อให้มั่นใจได้ว่า ประเด็นและข้อห่วงใยของประชาชน จะได้รับความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอและได้รับการพิจารณา ตัวอย่างเครื่องมือที่ทำให้เกิดการเข้าไปมีส่วนร่วม คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสำรวจความคิดเห็นเชิงอภิปราย

(4) ระดับการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ (to collaborate) มีเป้าหมายเพื่อเป็นเพื่อน คู่คิดกับประชาชนในการตัดสินใจทุก ๆ ด้าน ตลอดทั้งการพัฒนาทางเลือกใหม่ ๆ และคัดสรรทางเลือกที่พึงประสงค์ ตัวอย่างเครื่องมือที่ทำให้เกิดการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ คือ การมีคณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายพลเรือน การสร้างฉันทามติ การตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วม

(5) ระดับการมอบอำนาจตัดสินใจ (to empower) มีเป้าหมายเพื่อมอบการ ตัดสินใจในขั้นสุดท้ายให้แก่ประชาชน ตัวอย่างเครื่องมือในการมอบการตัดสินใจให้แก่ประชาชน คือ การมีลูกขุนฝ่ายพลเมือง การลงคะแนนลับ การมอบการตัดสินใจ

คณะทำงาน โครงการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการมีส่วนร่วมกรณีที่ได้รับอนุญาตหรือดำเนินโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา ได้อธิบายเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวข้างต้นว่ามีความหมายผูกพันกับการตัดสินใจ ดังนี้

กรณีที่ 1 คือ การตัดสินใจแล้วมาให้ข้อมูล ใช้ในกรณีที่ไม่มีผลกระทบ หรือมีแต่น้อย ตัดสินใจแล้วมาบอกประชาชนไม่มีปัญหา หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับ (1)

กรณีที่ 2 คือ การปรึกษาหารือก่อนการตัดสินใจ ใช้ในกรณีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจ โดยต้องฟังความคิดเห็นตั้งแต่เริ่มตระหนักถึงปัญหา เริ่มคิดโครงการ หมายถึงการมีส่วนร่วมระดับ (1) และ (2)

กรณีที่ 3 คือ การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ใช้กรณีการรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนการหาทางเลือกที่เหมาะสมร่วมกันก่อนการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับ (1) ถึง (3)

กรณีที่ 4 คือ การมอบอำนาจตัดสินใจให้แก่ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ โดยการออกเสียงประชามติ เป็นต้น หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับ (1) ถึง (4)

เจมส์คีย์ ปิ่นทอง (2527) แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

- (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
- (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ
- (3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
- (4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน

อकिन รพีพัฒน์ (2527) แบ่งการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนออกเป็น 4 ขั้นตอนเช่นเดียวกันคือ

- (1) การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
- (2) การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
- (3) การปฏิบัติงานในกิจกรรมพัฒนาตามแผน
- (4) การประเมินผลงานกิจกรรมพัฒนา

โกวิท พวงงามและคณะ (2546) สรุปกรอบการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างน้อย เช่น

- (1) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ทั้งแผนพัฒนา 5 ปี และแผนพัฒนาประจำปี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและกำหนดการจัดทำแผนพัฒนา โดยร่วมเสนอปัญหาความต้องการและร่วมเสนอโครงการ / กิจกรรมเพื่อการพัฒนาในรูปแบบกระบวนการ

ประชาคม มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาในภาพรวม ร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) การมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2537 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งผู้แทนชุมชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อ จัดจ้าง เพื่อให้เกิดความถูกต้องโปร่งใสและเป็นธรรม

(3) การให้ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องแจ้งวาระการประชุมให้ประชาชนทราบทุกครั้ง และอำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสภา

(4) การให้ประชาชนมีสิทธิในการเสนอข้อบังคับ เพื่อให้สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบังคับตำบล ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542

(5) ประชาชนมีสิทธิถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความประพฤติเสื่อมเสียได้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

ในการพัฒนาระบบการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อให้แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้ (สนั่น อินทรประเสริฐ ม.ป.ป.)

- (1) ร่วมวางแผน
- (2) ร่วมตรวจสอบแผนพัฒนา
- (3) ให้มีการนำแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
- (4) ให้ประชาชนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยทุกสิ้นปีให้มีการประชุมประชาคมระดับตำบล เพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานในรอบปี

Uphoff และ Cohen (1979) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า นอกจากจะพิจารณาว่าใครคือผู้ที่เข้าร่วมแล้ว จะต้องพิจารณาว่ากระบวนการในการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นเป็นอย่างไร โดยได้เสนอให้พิจารณาในประเด็นต่อไปนี้

- (1) การริเริ่มเพื่อให้การมีส่วนร่วมนั้นเกิดจากข้าราชการหรือชาวบ้าน
- (2) การชักนำเข้ามามีส่วนร่วมนั้นเป็นความสมัครใจหรือบีบบังคับ
- (3) โครงสร้างและช่องทางของการมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร

(4) ระยะเวลาและขอบเขตของการมีส่วนร่วมเป็นเช่นไร (ครั้งเดียว เป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง)

(5) ได้มีการพัฒนาศักยภาพชุมชนแค่ไหน (การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการตัดสินใจหรือดำเนินงานนำไปสู่ผลที่หวังไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน)

5) ปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ถึงแม้ว่า จะมีความพยายามในการผลักดันให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนมากขึ้นกว่าในช่วงที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาอุปสรรคพอสมควร เนื่องจากสาเหตุดังนี้ (สนั่น อินทรประเสริฐ ม.ป.ป.)

(1) ในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น ประชาชนยังยึดถือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระบบอุปถัมภ์

(2) ประชาชนยังไม่มีการใช้สิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการถอดถอนสมาชิกสภา / ผู้บริหารท้องถิ่น หรือเข้าชื่อเสนอข้อยุติท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกฎหมายใหม่และยังไม่มี การประชาสัมพันธ์ในขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติให้ชัดเจน

(3) ประชาชนยังขาดความเข้าใจที่ชัดเจนต่อการแบ่งขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะว่าเรื่องใดเป็นของรัฐบาล เรื่องใดเป็นของท้องถิ่น ทำให้ไม่สามารถประเมิน ผลการปฏิบัติงานของท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน

(4) ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น ทำให้ขาดพลังของประชาชนในการกำกับดูแลท้องถิ่น

John Allen (1982) กล่าวถึงอุปสรรคประการหนึ่งที่ทำให้แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่เป็นความจริง คือ การต่อต้านของข้าราชการเอง เพราะกลัวการเสียอำนาจไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม และจากความคิดเห็นไม่ตรงกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานในลักษณะต่างฝ่ายต่างทำ ดังนั้นสิ่งที่สำคัญกว่าการให้การศึกษาแก่ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมคือ การให้การศึกษาแก่ข้าราชการให้ยอมรับแนวคิดนี้

1.2.3 ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนระดับประเทศนั้น อาจกล่าวได้ว่า นับ ตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา ประชาชน นิสิต นักศึกษา และกลุ่มคนต่าง ๆ เข้ามีส่วนร่วมกันอย่างค่อนข้างจำกัด เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกรณี 14 ตุลาคม 2516 กรณี 6 ตุลาคม 2519 เหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 นับเป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนหลากหลายกลุ่มได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างค่อนข้างกว้างขวาง แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหล่านั้นก็เป็นสิ่งเกิดขึ้นไม่

บ่อยครั้งและส่งผลต่อความรู้สึกอยากเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพียงระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น (ฐปนรรต พรหมอินทร์ 2542)

ส่วนการมีส่วนร่วมระดับล่างในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นนั้น อาจกล่าวได้ว่า นับตั้งแต่รัชกาลที่ 5 ได้ทรงริเริ่มดำเนินการปกครองท้องถิ่นขึ้นในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อลดช่องว่างระหว่างเมืองกับต่างจังหวัด รูปแบบการปกครองท้องถิ่นในขณะนั้นคือการปกครองในรูปของสุขาภิบาล ซึ่งเริ่มมีมาตั้งแต่ปี 2435 อย่างไรก็ตามการปกครองในรูปแบบนี้ ก็ไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในท้องถิ่นของตน หากแต่มีข้าราชการเข้ามาเป็นผู้บริหารในท้องถิ่นแทน ขณะเดียวกันอาจกล่าวได้ว่าการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวก็ไม่ประสบความสำเร็จด้วย เนื่องจากเป็นแนวความคิดที่เกิดจากระดับบนสู่ระดับล่างขาดการวางพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งการไม่เห็นความสำคัญ เนื่องจากมิใช่เกิดจากการเรียกร้องต้องการของประชาชนขึ้นไป (ฐปนรรต พรหมอินทร์ 2542)

1) ความหมาย

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” จะพบว่า ประชาธิปไตยจะต้องเกี่ยวข้องกับกรมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตยไว้หลากหลาย เช่น (อ้างถึงใน ฐปนรรต พรหมอินทร์ 2542)

อริสโตเติล กล่าวว่า “ประชาธิปไตย คือ การปกครองที่พลเมืองของรัฐสามารถหมุนเวียนกันเป็นทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง”

อับราฮัม ลินคอล์น อดีตประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา ก็ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยไว้โดยกล่าวว่า “ประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน” ซึ่งเป็นคำกล่าวที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง และเป็นคำกล่าวที่ประชาชนในประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยต้องการให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มิใช่เป็นเพียงวาทะสำคัญเท่านั้น

แต่สำหรับความหมายของประชาธิปไตยสำหรับประเทศไทยนั้น จากการศึกษาของชัยอนันต์ สมุทวณิช และกนก วงศ์ตระหง่าน (อ้างถึงใน ฐปนรรต พรหมอินทร์ 2542) ได้สรุปไว้ ดังนี้

(1) ประชาธิปไตยแบบไทยต้องมีความหมายเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของชาวไทย มีรัฐธรรมนูญที่มีไขการลอกเลียนมาจากฝรั่ง แต่จะต้องเป็นรัฐธรรมนูญที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศไทยและสามารถปฏิบัติได้

(2) ประชาธิปไตยแบบไทยไม่จำเป็นจะต้องมีการเลือกตั้งหรือมีรัฐธรรมนูญที่ถาวร

(3) ประชาธิปไตยแบบไทยจะต้องเป็นประชาธิปไตยทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

(4) ประชาธิปไตยแบบไทยจะต้องก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งกระทำโดยการให้ฝ่ายบริหารมีความเข้มแข็งกว่าฝ่ายนิติบัญญัติ

(5) ประชาธิปไตยแบบไทยจะต้องมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่มีแผน

(6) ประชาธิปไตยแบบไทยจะต้องเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์และถวายพระราชอำนาจให้พระมหากษัตริย์ทรงมีส่วนได้ปกครองบ้านเมืองและประชาชนพลเมืองด้วยตามสมควร กล่าวคือ เป็นประชาธิปไตยแบบที่มีพระมหากษัตริย์

สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้น คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อทุก ๆ คน ได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนร่วมนอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการด้วย ดังนั้น ระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจและทรัพยากรต่าง ๆ ที่ไม่เท่าเทียมกันอันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และวิธีการที่ประชาชนเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อตน (สนั่น อินทรประเสริฐ ม.ป.ป.)

2) ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการ ซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเพิ่มเติมคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า “กรณีร้ายแรงที่สุด” ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ความหวังกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน รวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญ และความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย นี้เอง

ที่จะช่วยให้การตัดสินใจของผู้เสนอโครงการหรือรัฐบาลมีความรอบคอบและสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น และยังเป็นการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลให้มีความโปร่งใส ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนและมีความรับผิดชอบหรือสามารถตอบคำถามของประชาชน ได้อีกด้วย ซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นด้วย (สนั่น อินทรประเสริฐ ม.ป.ป.)

การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการ ควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม ในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ พัฒนาการรับรู้ และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจ การกำหนดชีวิตของตนอย่างเป็น ตัวของตัวเอง (ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ 2527)

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่าง ยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น เพียงใดก็จะช่วยให้การทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมี คนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง

ปธาน สุวรรณมงคล (2543) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนใน ท้องถิ่น เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้การบริหารจัดการท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดกฎ ระเบียบ เนื่องจากผู้บริหารท้องถิ่นต้องคำนึงถึงเสียงเรียกร้องและการ ถูกตรวจสอบจากประชาชนผู้ที่เลือกตนเองเข้ามาบริหารท้องถิ่นตามที่กฎหมายได้เปิดช่องให้ ประชาชนสามารถดำเนินการได้แล้วในขณะนี้ ดังนั้น การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาคมได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมรับรู้ ร่วมตัดสินใจในขั้นตอนที่สำคัญ ของการทำงาน เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อจัดทำเป็น ข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีของท้องถิ่นนั้น และขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะ ต้องเป็นองค์กรที่เปิด (Open Organization) โดยเปิดให้กับประชาชนได้มีส่วนร่วมทั้งโดยตรงและ ทางอ้อม และกระบวนการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเปิดให้ฝ่ายต่าง ๆ ได้มี ส่วนร่วมด้วยทั้งในแง่ของการรับฟังความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตาม ประเมินผล ซึ่งเป็นการบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดีได้ทางหนึ่ง

ในสังคมประชาธิปไตยประชาชนพึงมีส่วนร่วมในทางการเมืองและการ พัฒนา เพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเต็มที่ และได้รับผลกระทบในทางลบจาก

การพัฒนาที่น้อยที่สุด รัฐธรรมนูญจึงได้มีบทบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในหลายมาตรา บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่รองรับสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ (สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา 2547)

มาตรา 59 สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

มาตรา 60 สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของรัฐ

มาตรา 105 สิทธิการออกคะแนนเสียงเลือกตั้ง

มาตรา 107 และ 125 สิทธิในการรับสมัครเลือกตั้ง

มาตรา 170 สิทธิการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

มาตรา 214 สิทธิในการออกเสียงประชามติ

มาตรา 286 สิทธิการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น

มาตรา 287 สิทธิการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

มาตรา 304 สิทธิการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

3) หลักการของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

หลักการหรือองค์ประกอบสำคัญของของคำว่าประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมีดังนี้ (สนั่น อินทรประเสริฐ ม.ป.ป.)

(1) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร

(2) เน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ

ในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน

(3) อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ นั้น จะส่งผล

กระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

(4) เพิ่มการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

(5) มีความยืดหยุ่นได้ กล่าวคือ มีโครงสร้างการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส และคำนึงถึงความต้องการทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วม

5) การสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

การสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย กระทำโดยผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของตนเอง เช่น การจัดทำประชาคม การส่งเสริมการรวมกลุ่ม และการวางรากฐาน

ความคิด ทักษะ และอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย โดยผู้วางรากฐาน คือ สถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น (ฐปนบรรด พรหมอินทร์ 2542)

องค์กรชุมชนและสมาชิกชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยผ่านกิจกรรม เผยแพร่ความรู้และสื่อทุกรูปแบบ รวมไปถึงการจัดกิจกรรมและโครงการนาร่อง การเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสังคมไทยทุกระดับตามกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนทั้งผู้นำชุมชนทุกระดับควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินวิถีชีวิตประชาธิปไตยที่พึงประสงค์ รมรงค์ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ และเห็นคุณค่าวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอีกด้วย (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ 2542)

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “บทบาท” แตกต่างกันไปดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2524 ให้ความหมายว่า บทบาท หมายถึง การทำหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้

Weber (1947) ให้ความหมายว่า บทบาทหมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่ถูกผู้อื่นคาดหวังว่าจะต้องแสดงออกให้เหมาะสมสอดคล้องกับตำแหน่งหน้าที่การทำงานของบุคคลนั้น (<http://www.meo.go.th/wijai/job%20of%20administrators.htm>)

สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (2546) ได้สรุปความหมายของคำว่า บทบาทจากการศึกษาความหมายที่ผู้รู้ต่าง ๆ ได้กล่าวถึงว่า บทบาทหน้าที่ คือ พฤติกรรมอันพึงคาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพหรือตำแหน่งนั้น ๆ ถูกกำหนดโดยสังคม วัฒนธรรม หรือองค์กรและการที่บุคคลจะปฏิบัติได้จริง หรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับอุดมคติ ประสพการณ์ในอดีต บุคลิกภาพส่วนตัว อารมณ์ขณะแสดงบทบาท ปฏิกริยาของผู้ที่เกี่ยวข้อง เครื่องกระตุ้นขณะแสดงบทบาท และการรับรู้ในบทบาทหน้าที่ของตน ซึ่งเกิดจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

ภิญโญ สาธร (2519) บทบาทหน้าที่หมายถึง ความมุ่งหวังที่บุคคลอื่น คาดว่าบุคคลในตำแหน่งใด ตำแหน่งหนึ่งควรจะทำ หรือแสดงพฤติกรรมอย่างไรอย่างหนึ่ง ควรจะทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างไรอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง บทบาทหน้าที่ที่มีอยู่จะควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลดำรงอยู่เสมอ

นิพนธ์ แจ่มเจิบ (2524) ได้ให้ความหมายว่า บทบาท คือ การแสดงออกหรือพฤติกรรม หรือการปะทะสังสรรค์เกี่ยวกับตำแหน่งนั้น ๆ ของบุคคลในกลุ่มสังคม

Berlo (1971) ได้อธิบายเรื่องของบทบาทไว้ดังนี้

- 1) บทบาทที่กำหนดไว้ (Role Prescription) คือ บทบาทที่กำหนดไว้เป็นระเบียบอย่างชัดเจนว่า บุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้น จะต้องทำอะไรบ้าง
- 2) บทบาทที่กระทำจริง (Role Description) คือ บทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ
- 3) บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Role Expectation) คือ บทบาทที่ถูกคาดหวัง โดยทั่วกันว่า บุคคลที่อยู่ในบทบาทนี้ ควรจะกระทำอะไรบ้าง

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.4.1 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

อสิตรา รัตตะมณี (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ประโยชน์ที่ได้รับนอกเหนือจากเงินเดือน การเข้าร่วมกิจกรรมเป็นสมาชิกในทางสังคม และการรับรู้ข่าวสารด้านการเมือง ส่วนเพศ ระดับการศึกษาและระดับรายได้ ไม่ใช่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น

มนตรี เทอดศิริกุล (2543) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อสถานภาพสตรีการมีส่วนร่วมของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล การส่งเสริมสนับสนุนจากส่วนราชการ ระดับการพัฒนาของจังหวัด ประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนอายุ อาชีพ รายได้ การรับข้อมูลข่าวสาร ระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล ระยะเวลาที่ทำงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่

จากการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ พบว่ามีผู้ศึกษาวิจัยและผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ชูชีพ พงษ์ไชย (2541) ทำการศึกษาเรื่องบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามลักษณะการปกครองท้องที่และการ

ปกครองท้องถิ่น รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า การกำหนดบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เป็นผู้ที่มีบทบาทอยู่ทั้งในการปกครองท้องถิ่นและท้องถิ่น แม้จะมีความสัมพันธ์และเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาตำบลในภาพรวม แต่เมื่อพิจารณาบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายและลักษณะการแสดงบทบาทและหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สามารถตระหนักและแสดงบทบาทตามสถานภาพการเป็นนักปกครองท้องถิ่นได้ชัดเจน แต่มีระดับความเข้าใจรับรู้น้อย ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ในฐานะสมาชิกสภาและผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารและการปฏิบัติการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแล้ว ความไม่สามารถในการแยกแยะและระบุ บทบาทหน้าที่ของตนเองได้ เป็นผลให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านมักจะแสดงบทบาทความเป็นผู้นำตามธรรมชาติ ในฐานะการเป็นนักปกครองท้องถิ่นในการบริหารและปฏิบัติงานซึ่งส่งผลกระทบต่อในด้านความขัดแย้งกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลที่มาจากเลือกตั้ง

ภัชรา คติกุล (2537) ได้ศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่น ประจำปี 2536 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ ระยะเวลาที่เป็นผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน รายได้ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา และการปฏิบัติงานในตำบลของกรมการพัฒนาชุมชนที่เป็นการกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการของพัฒนาการให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

วิมลชัย คำปู้ และทัศนดาว ลออ โรจน์วงศ์ (2539) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในทัศนะของข้าราชการในระดับตำบล ผลการศึกษา พบว่า ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนที่มีการศึกษาสูงจะปฏิบัติงานตามบทบาทได้ดีกว่าผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนที่มีการศึกษาน้อย ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่มากจะปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้ดีกว่าผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่น้อย

วรจิตร หนองแก (2540) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน สาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาท ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ได้แก่ ประสพการณ์เดิมด้านสาธารณสุข ระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่ง ทัศนคติต่อบทบาท ความคาดหวังประโยชน์ การได้รับข่าวสารทางด้านสุขภาพ การสนับสนุนจากครอบครัวและการสนับสนุนจากชุมชน

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่า แนวทางสำคัญอย่างหนึ่งที่จะสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนได้ คือ การจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเมื่อประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และเกิดความ เข้าใจที่ดีแล้ว ก็จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ซึ่งจากการศึกษาการดำเนิน กิจกรรมองค์การบริหารส่วนตำบล ยาวชน พบว่ากิจกรรมที่ช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม นั้น ประกอบด้วย

- 1) การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลยาวชน
- 2) การจัดทำศาลาประชาธิปไตย
- 3) การเผยแพร่ความรู้โดยผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน
- 4) การจัดกิจกรรมรณประชาธิปไตยเคลื่อนที่

โดยมีความคาดหวังว่า การปฏิบัติตามรูปแบบจำลองขององค์การบริหารส่วนตำบล ยาวชน ในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยดังกล่าวข้างต้นนั้น จะส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนที่ได้เข้าร่วม กิจกรรม ซึ่งการศึกษาวิจัย ครั้งนี้จะ ได้วัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นใน ประเด็นต่อไปนี้

- 1) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน
- 2) การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
- 3) การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น

แผนภูมิกรอบแนวความคิดในการศึกษา

รูปแบบจำลองการเข้าร่วมกิจกรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต

- การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล
เขาวงกต
- การจัดทำศาลาประชาธิปไตย
- การเผยแพร่ความรู้โดยผ่าน
หอกระจายข่าวของหมู่บ้าน
- การจัดกิจกรรมรณประชาธิปไตย
เคลื่อนที่

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

แบบประชาธิปไตยของประชาชน

- การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการ
พัฒนาท้องถิ่น
- การมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษารูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนในพื้นที่ดำเนินการของจังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนจำนวนมากที่สุด คือ จำนวน 5 แห่ง จากองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ที่สมาคมฯ ทดลองดำเนินการทั้งสิ้น 12 แห่ง ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน 5 แห่งของจังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนตำบลพุทไธสง อำเภอพุทไธสง
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนตำบลห้วยโศก อำเภอพุทไธสง
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนตำบลหนองโบสถ์ อำเภอนางรอง
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนตำบลสะเดา อำเภอนางรอง
- 5) องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนตำบลโคกกลาง อำเภอลำปลายมาศ

ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างมี ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มหมู่บ้านตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้สุ่มหมู่บ้านตัวอย่างมาตำบลละ 5 หมู่บ้าน ซึ่งในขั้นตอนนี้ ได้จำนวนหมู่บ้านตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 25 หมู่บ้านดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดและหมู่บ้านตัวอย่าง

ตำบล	จำนวนหมู่บ้านทั้งหมด (หมู่บ้าน)	จำนวนหมู่บ้านตัวอย่าง (หมู่บ้าน)
1. พุทไธสง	13	5
2. ห้วยโศก	15	5
3. หนองโบสถ์	14	5
4. สะเดา	17	5
5. โคกกลาง	16	5
รวม	75	25

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มประชากรตัวอย่าง ภายหลังจากได้หมู่บ้านตัวอย่างของแต่ละตำบลแล้ว จึงทำการสุ่มครัวเรือนตัวอย่าง หมู่บ้านละ 20 ครัวเรือน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เมื่อได้ครัวเรือนตัวอย่างแล้ว ประชากรที่เป็นตัวอย่างในการสอบถาม คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนละ 1 คน ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนหมู่บ้านและประชากรตัวอย่าง

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน ตัวอย่าง (หมู่บ้าน)	จำนวนครัวเรือน ตัวอย่างต่อหมู่บ้าน (ครัวเรือน)	จำนวนครัวเรือน ตัวอย่าง (ครัวเรือน)
1. พุทไธสง	5	20	100
2. หายโสก	5	20	100
3. หนองโบสถ์	5	20	100
4. สะเดา	5	20	100
5. โลกกลาง	5	20	100
รวม	25	-	500

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่

เอกสารของโครงการ เช่น บันทึกข้อความ รายงานการประชุม และรายงานความก้าวหน้าของโครงการ รวมทั้งการศึกษาข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งกล่าวถึงการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์

2.2 การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิโดย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามชุดนี้ สร้างขึ้นโดยศึกษาแนวคิดจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ทราบถึงวิธีการสร้างแบบสอบถามและเนื้อหาที่จะใช้วัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย รวมทั้งจะนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้และปรับปรุงให้เหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง

โครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับ

- 1) การให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนและการสังเกตการณ์การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน
- 2) การอ่านหนังสือและข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่ศาลาประชาธิปไตย
- 3) การรับฟังข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับประชาธิปไตย การเมืองท้องถิ่น การพัฒนาท้องถิ่นจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน
- 4) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่
- 5) การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ซึ่งประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ระดับความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนในเรื่อง
 - ก การเมืองท้องถิ่น
 - ข ประชาธิปไตย
 - ค ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2) ผลของการจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนที่มีต่อการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวในเรื่อง
 - ก การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นและการพัฒนาท้องถิ่น
 - ข การเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการ / กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน ครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับ

- 1) การให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่น
- 2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ
 - ก โครงการ / กิจกรรมพัฒนาในท้องถิ่น
 - ข การทำงานของผู้นำท้องถิ่น

- 3) การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
- ก การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ / กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ
- ข การเสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมพัฒนาให้ผู้นำชุมชนรับทราบ
- ค การเสนอปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้รับทราบ
- ง การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น
- ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกิจกรรมองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) ใช้สถิติร้อยละ เพื่อดูการกระจายของข้อมูล
- 2) ใช้ค่าเฉลี่ยในการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง
- 3) สร้างตารางแจกแจงความถี่ (Cross-tab Table) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปร
- 4) ใช้ไคสแควร์ ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์ผลจะวิเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2

ในการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชน จะใช้ข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ซึ่งมีทั้งคำถามในเชิงบวกและเชิงลบ และได้แบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามแต่ละข้อ ดังนี้

คำถามเชิงบวก		คำถามเชิงลบ	
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 1 คะแนน	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 5 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	= 2 คะแนน	ไม่เห็นด้วย	= 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	= 3 คะแนน	ไม่แน่ใจ	= 3 คะแนน
เห็นด้วย	= 4 คะแนน	เห็นด้วย	= 2 คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 5 คะแนน	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 1 คะแนน

สำหรับการอธิบายผลการศึกษา จะใช้ค่าเฉลี่ย โดยที่ค่าเฉลี่ยวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางเพื่อให้เห็นภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
1.00 - 1.50	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.51 - 2.50	ไม่เห็นด้วย
2.51 - 3.50	ไม่แน่ใจ
3.51 - 4.50	เห็นด้วย
4.51 - 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สำหรับสถิติร้อยละนั้น จะใช้ในการอธิบายความถี่ของกลุ่มตัวอย่างในการแสดงความคิดเห็นเป็นรายชื่อ เพื่อให้เห็นถึงลักษณะการกระจายของข้อมูลว่า มีจำนวนตัวอย่างที่ตอบคำถามไปในทิศทางที่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วยมากน้อยเพียงใด

ในการศึกษาพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จะใช้ข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ ซึ่งมีทั้งคำถามในเชิงบวกและเชิงลบและได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามแต่ละข้อดังนี้

คำถามเชิงบวก			คำถามเชิงลบ		
น้อยที่สุด	=	1 คะแนน	น้อยที่สุด	=	5 คะแนน
น้อย	=	2 คะแนน	น้อย	=	4 คะแนน
ปานกลาง	=	3 คะแนน	ปานกลาง	=	3 คะแนน
มาก	=	4 คะแนน	มาก	=	2 คะแนน
มากที่สุด	=	5 คะแนน	มากที่สุด	=	1 คะแนน

สำหรับการอธิบายผลการศึกษา จะใช้ค่าเฉลี่ย โดยที่ค่าเฉลี่ย ใช้วัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางเพื่อให้เห็นภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
1.00 - 1.50	น้อยที่สุด
1.51 - 2.50	น้อย
2.51 - 3.50	ปานกลาง
3.51 - 4.50	มาก
4.51 - 5.00	มากที่สุด

สำหรับสถิติร้อยละนั้น จะใช้ในการอธิบายความถี่ของกลุ่มตัวอย่างในการแสดงความคิดเห็นเป็นรายชื่อ เพื่อให้เห็นถึงลักษณะการกระจายของข้อมูลว่า มีจำนวนตัวอย่างที่มีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไปในทิศทางมาก ปานกลางและน้อยเพียงใด

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งที่จะพิสูจน์สมมติฐานว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน มีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนจริงหรือไม่ โดยที่บทบาทในนิยามศัพท์ของการศึกษาครั้งนี้ คือ การปฏิบัติงานตามหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยผ่านการจัดกิจกรรมหลัก 4 กิจกรรม ตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวความคิดในการศึกษา ได้แก่

- 1) การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน
- 2) การจัดทำศาลาประชาธิปไตย
- 3) การเผยแพร่ความรู้ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน
- 4) การจัดกิจกรรมรณประชาธิปไตยเคลื่อนที่

ด้วยความคาดหวังว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชนน่าจะมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย เพื่อแปลผล รวมถึงการใช้ไคสแควร์ ในการพิสูจน์สมมติฐานและชี้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษาครั้งนี้ เป็นประชาชนในพื้นที่ดำเนินการองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกตของจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลพุทไธสง ตำบลหายโศก ตำบลหนองโบสถ์ ตำบลสะเดาและตำบลโคกกลาง ตำบลละ 100 คน รวมทั้งสิ้น 500 คน

ตารางที่ 4.1 เพศ

เพศ	ตำบล					
	พุทไธสง	หายโศก	หนองโบสถ์	สะเดา	โคกกลาง	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ชาย	43 (43.0)	36 (36.0)	48 (48.0)	27 (27.0)	43 (43.0)	197 (39.4)
หญิง	57 (57.0)	64 (64.0)	52 (52.0)	73 (73.0)	57 (57.0)	303 (60.6)
รวม	100(100.0)	100(100.0)	100(100.0)	100(100.0)	100(100.0)	500(100.0)

จากตารางที่ 4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60.6 และร้อยละ 39.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 อายุ

อายุ	ตำบล					
	พุดซา	หาดโคก	หนองบัวสถ์	สะเตา	โคกกลาง	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
20 – 29 ปี	6 (6.0)	4 (4.0)	6 (6.0)	11 (11.0)	6 (6.0)	33 (6.6)
30 – 39 ปี	21 (21.0)	15 (15.0)	24 (24.0)	13 (13.0)	21 (21.0)	94 (18.8)
40 – 49 ปี	30 (30.0)	25 (25.0)	37 (37.0)	19 (19.0)	17 (17.0)	128 (25.6)
50 – 59 ปี	21 (21.0)	32 (32.0)	17 (17.0)	25 (25.0)	32 (32.0)	127 (25.4)
60 ปีขึ้นไป	22 (22.0)	24 (24.0)	16 (16.0)	32 (32.0)	24 (24.0)	118 (23.6)
รวม	100(100.0)	100(100.0)	100(100.0)	100(100.0)	100(100.0)	500(100.0)

จากตารางที่ 4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี และมีอายุระหว่าง 50 – 59 ปี รองลงมา มีอายุ 60 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.3 การศึกษา

การศึกษา	ตำบล					
	พุดซา	หาดโคก	หนองบัวสถ์	สะเตา	โคกกลาง	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ประถมศึกษา	86 (86.0)	84 (84.0)	83 (83.0)	87 (87.0)	85 (85.0)	425 (85.0)
มัธยมศึกษาตอนต้น	6 (6.0)	4 (4.0)	3 (3.0)	5 (5.0)	5 (5.0)	23 (4.6)
มัธยมศึกษาศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	3 (3.0)	4 (4.0)	10 (10.0)	5 (5.0)	4 (4.0)	26 (5.2)
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	4 (4.0)	3 (3.0)	1 (1.0)	3 (3.0)	1 (1.0)	12 (2.4)
ปริญญาตรีขึ้นไป	1 (1.0)	5 (5.0)	3 (3.0)	0 (0.0)	5 (5.0)	14 (2.8)
รวม	100(100.0)	100(100.0)	100(100.0)	100(100.0)	100(100.0)	500(100.0)

จากตารางที่ 4.3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.0 มีลักษณะพื้นฐานทางด้านการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ จบแค่ชั้นประถมศึกษา

ตารางที่ 4.4 อาชีพ

อาชีพ	ตำบล					
	พุดไร่สง	หายโตก	หนองโบสถ์	สะเตา	โคกกลาง	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
เกษตรกรรวม	86 (86.0)	92 (92.0)	75 (75.0)	88 (88.0)	84 (84.0)	425 (85.0)
ค้าขาย	1 (1.0)	2 (2.0)	7 (7.0)	1 (1.0)	3 (3.0)	14 (2.8)
รับจ้าง	6 (6.0)	2 (2.0)	14 (14.0)	9 (9.0)	9 (9.0)	40 (8.0)
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3 (3.0)	3 (3.0)	3 (3.0)	0 (0.0)	2 (2.0)	11 (2.2)
อื่นๆ	4 (4.0)	1 (1.0)	1 (1.0)	2 (2.0)	2 (2.0)	10 (2.0)
รวม	100(100.0)	100(100.0)	100(100.0)	100(100.0)	100(100.0)	500(100.0)

จากตารางที่ 4.4 พื้นฐานด้านอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.0 มีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ ประกอบอาชีพเกษตรกร

ตอนที่ 2 การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน

ตารางที่ 4.5 การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน จำแนกตามเพศ

กิจกรรมที่เข้าร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบล เยาวชน	ชาย	หญิง	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
การให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการ ลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน			
เคย	143 (72.6)	212 (70.0)	355 (71.0)
ไม่เคย	54 (27.4)	91 (30.0)	145 (29.0)
รวม	197 (100.0)	303 (100.0)	500 (100.0)
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหาร ส่วนตำบลเยาวชน			
เคย	158 (80.2)	237 (78.2)	395 (79.0)
ไม่เคย	39 (19.8)	66 (21.8)	105 (21.0)
รวม	197 (100.0)	303 (100.0)	500 (100.0)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

กิจกรรมที่เข้าร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบล ยาวชน	ชาย จำนวน (ร้อยละ)	หญิง จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)
การใช้บริการศาลาประชาชาติ			
เคย	116 (58.9)	126 (41.6)	242 (48.4)
ไม่เคย	81 (41.1)	177 (58.4)	258 (51.6)
รวม	197 (100.0)	303 (100.0)	500 (100.0)
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ			
จากหอกระจายข่าว			
เคย	191 (97.0)	295 (97.4)	486 (97.2)
ไม่เคย	6 (3.0)	8 (2.6)	14 (2.8)
รวม	197 (100.0)	303 (100.0)	500 (100.0)
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ			
จากรถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่			
เคย	142 (72.1)	211 (69.6)	353 (70.6)
ไม่เคย	55 (27.9)	92 (30.4)	147 (29.4)
รวม	197 (100.0)	303 (100.0)	500 (100.0)
การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ให้ประชาชน			
ไปใช้สิทธิ์การเลือกตั้ง			
เคย	176 (89.3)	266 (87.8)	442 (88.4)
ไม่เคย	21 (10.7)	37 (12.2)	58 (11.6)
รวม	197 (100.0)	303 (100.0)	500 (100.0)

ในการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลยาวชนจาก ตารางที่ 4.5 พบว่า กิจกรรมที่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.2 เข้าร่วม โดยได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเมือง / ประชาธิปไตยผ่านทางหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน รองลงมา คือ การเข้าร่วมกิจกรรมการรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ร้อยละ 88.4 สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลยาวชนในฐานะ ผู้สังเกตการณ์ เช่น การรับฟังการหาเสียงขององค์การบริหารส่วนตำบลยาวชนหรือสังเกตการณ์การเลือกตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลยาวชนคิดเป็นร้อยละ 79.0 ซึ่งสูงกว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในฐานะที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลยาวชนคิดเป็นร้อยละ

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กิจกรรมที่เข้าร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน	ตำบล					
	พุดซา	หายโศก	หนองโบสถ์	สะเดา	โคกกลาง	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ						
จากหอกระจายข่าว						
เคย	97 (97.0)	98 (98.0)	99 (99.0)	96 (96.0)	96 (96.0)	486 (97.2)
ไม่เคย	3 (3.0)	2 (2.0)	1 (1.0)	4 (4.0)	4 (4.0)	14 (2.8)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	100 (100.0)	100 (100.0)	100 (100.0)	500 (100.0)
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ						
จากรถประชาสัมพันธ์						
เคย	66 (66.0)	72 (72.0)	76 (76.0)	54 (54.0)	85 (85.0)	353 (70.6)
ไม่เคย	34 (34.0)	28 (28.0)	24 (24.0)	46 (46.0)	15 (15.0)	147 (29.4)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	100 (100.0)	100 (100.0)	100 (100.0)	500 (100.0)
การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ให้						
ประชาชนไปใช้สิทธิการเลือกตั้ง						
เคย	98 (98.0)	99 (99.0)	95 (95.0)	65 (65.0)	85 (85.0)	442 (88.4)
ไม่เคย	2 (2.0)	1 (1.0)	5 (5.0)	35 (35.0)	15 (15.0)	58 (11.6)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	100 (100.0)	100 (100.0)	100 (100.0)	500 (100.0)

เมื่อศึกษาในรายละเอียดของการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน เป็นรายตำบล จากตารางที่ 4.6 พบว่า

การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง/ประชาสัมพันธ์จากหอกระจายข่าว หมู่บ้าน เป็นกิจกรรมที่เข้าถึงผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทุกตำบลได้รับฟังในอัตราที่ใกล้เคียงกัน โดยตำบลหนองโบสถ์ได้รับฟังข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ถึงร้อยละ 99.0

การเข้าร่วมกิจกรรมการรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว อย่างไรก็ตามตำบลสะเดามีผู้ตอบแบบสอบถามเข้าร่วมต่ำที่สุด คือร้อยละ 65.0

การร่วมสังเกตการณ์กิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน เป็นกิจกรรมที่มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ของแต่ละตำบลเข้าร่วมในจำนวนที่แตกต่างกันไป โดยตำบลหนองโสนเข้าร่วมสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 93.0 ในขณะที่ตำบลสะเดาเข้าร่วมต่ำที่สุดคิดเป็นร้อยละ 67.0

การให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรม โดยตำบลหนองโสนเข้าร่วมสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 89.0 ส่วนตำบลสะเดาเข้าร่วมต่ำที่สุดคิดเป็นร้อยละ 57.0

การได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าร่วม โดยตำบลโคกกลางเข้าร่วมสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 85.0 ส่วนตำบลสะเดาเข้าร่วมต่ำที่สุดคิดเป็นร้อยละ 54.0

การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย เป็นกิจกรรมที่มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ของตำบลหนองโสน ร้อยละ 81.0 และตำบลพุทไธสงร้อยละ 51.0 เข้าร่วมกิจกรรม ในขณะที่ตำบลอื่น ๆ นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามของตำบลหนองโสนเข้าร่วมกิจกรรมในอัตราที่สูงกว่าตำบลอื่น ๆ กล่าวคือ มีกิจกรรมที่มีผู้ตอบแบบสอบถามเข้าร่วมสูงสุดจำนวน 4 กิจกรรมจาก 6 กิจกรรม (ยกเว้นกิจกรรมรถประชาสัมพันธ์ และการณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง) ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามของตำบลสะเดาเข้าร่วมกิจกรรมในอัตราที่ต่ำกว่าตำบลอื่น ๆ คือ มีกิจกรรมที่มีผู้ตอบแบบสอบถามเข้าร่วมในอัตราต่ำสุดจำนวน 4 กิจกรรมจาก 6 กิจกรรม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน
(ภาพรวม 5 ตำบล)

ความคิดเห็น	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	รวม	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
	อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	อย่างยิ่ง (ร้อยละ)			
1. เป็นเรื่องที่ดี ที่หมู่บ้านของท่านมีการจัดตั้ง อบต.เยาวชน	170 (34.0)	304 (60.8)	20 (4.0)	5 (1.0)	1 (0.2)	500 (100.0)	4.27	เห็นด้วย
2. การมี อบต. เยาวชนในหมู่บ้าน ทำให้ท่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น	49 (9.8)	393 (78.6)	43 (8.6)	15 (3.0)	0 (0.0)	500 (100.0)	3.95	เห็นด้วย

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ความคิดเห็น	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	รวม	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
	อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	อย่างยิ่ง (ร้อยละ)			
3. การเผยแพร่ความรู้ของ อบต.เขาวงคน ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้แก่ท่าน	35 (7.0)	384 (76.8)	64 (12.8)	16 (3.2)	1 (0.2)	500 (100.0)	3.87	เห็นด้วย
4. ถ้ามีโอกาส ท่านอยากให้ผู้ถูกหลานของท่านได้เข้ามาเป็น อบต. เขาวงคน บ้าง	201 (40.2)	272 (54.4)	16 (3.2)	9 (1.8)	2 (0.4)	500 (100.0)	4.32	เห็นด้วย
5. เขาวงคน ไม่ควรเป็นผู้จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตยในหมู่บ้าน	5 (1.0)	13 (2.6)	40 (8.0)	332 (66.4)	110 (22.0)	500 (100.0)	4.06	เห็นด้วย
6. ชาวบ้านมีความรู้เรื่องประชาธิปไตยอยู่แล้ว ไม่ต้องมี อบต. เขาวงคนมาเผยแพร่ความรู้ก็ได้	3 (0.6)	24 (4.8)	37 (7.4)	345 (69.0)	91 (18.2)	500 (100.0)	3.99	เห็นด้วย
7. การเข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต.เขาวงคน ทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์	4 (0.8)	18 (3.6)	22 (4.4)	348 (69.6)	108 (21.6)	500 (100.0)	4.08	เห็นด้วย
8. จะมีหรือไม่มี อบต. เขาวงคน ก็ไม่ได้มีผลต่อความสนใจในการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง/ประชาธิปไตยในท้องถิ่นของท่าน	2 (0.4)	42 (8.4)	100 (20.0)	332 (66.4)	24 (4.8)	500 (100.0)	3.67	เห็นด้วย
9. อบต. เขาวงคน มีส่วนทำให้ท่านเข้าใจว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมพัฒนาต่างๆ ของท้องถิ่นที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของตนเอง	24 (4.8)	310 (62.0)	102 (20.4)	57 (11.4)	7 (1.4)	500 (100.0)	3.57	เห็นด้วย
10. อบต. เขาวงคน ช่วยกระตุ้นให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านด้านต่างๆ มากขึ้น	59 (11.8)	357 (71.4)	72 (14.4)	10 (2.0)	2 (0.4)	500 (100.0)	3.92	เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.7 เมื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคนในภาพรวมทั้ง 5 ตำบล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจากทุกตำบลได้แสดงความคิดเห็นโดยมีค่าเฉลี่ยในระดับเห็นด้วยในทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ถ้ามีโอกาสอยากให้ผู้ถูกหลานได้เข้ามาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคนบ้าง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.32 รองลงมาคือ เป็นเรื่องที่ดีที่หมู่บ้านมีการจัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.27 ขณะที่ประเด็น องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคน มีส่วนทำให้เข้าใจว่าประชาชนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ / กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ของท้องถิ่นที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของตนเองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.57

เมื่อศึกษาในรายประเด็น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับทุกประเด็น โดยประเด็นการเมืององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคนในหมู่บ้านทำให้ได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 78.6 รองลงมาคือ ประเด็นการเผยแพร่ความรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคนช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้

แก่ตนเอง คิดเป็นร้อยละ 76.8 ขณะที่ประเด็นถ้ามีโอกาส อยากให้ลูกหลานได้เข้ามาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนบ้าง มีระดับความเห็นด้วยต่ำสุด คือ คิดเป็นร้อยละ 54.4

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน
จำแนกตามเพศ

ความคิดเห็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. เป็นเรื่องที่ดี ที่หมู่บ้านของท่านมีการจัดตั้ง อบต.เยาวชน								
ชาย	60 (30.5)	124 (62.9)	10 (5.1)	3 (1.5)	0 (0.0)	197 (100.0)	4.22	เห็นด้วย
หญิง	110 (36.3)	180 (59.4)	10 (3.3)	2 (0.7)	1 (0.3)	303 (100.0)	4.31	เห็นด้วย
รวม	170 (34.0)	304 (60.8)	20 (4.0)	5 (1.0)	1 (0.2)	500 (100.0)	4.27	เห็นด้วย
2. การมี อบต. เยาวชนในหมู่บ้าน ทำให้ท่านได้รับรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น								
ชาย	18 (9.1)	154 (78.2)	21 (10.7)	2 (2.0)	0 (0.0)	197 (100.0)	3.94	เห็นด้วย
หญิง	31 (10.2)	239 (78.9)	22 (7.3)	11 (3.6)	0 (0.0)	303 (100.0)	3.96	เห็นด้วย
รวม	49 (9.8)	393 (78.6)	43 (8.6)	15 (3.0)	0 (0.0)	500 (100.0)	3.95	เห็นด้วย
3. การเผยแพร่ความรู้ของ อบต.เยาวชน ช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้แก่ท่าน								
ชาย	10 (5.1)	151 (76.6)	29 (14.7)	6 (3.0)	1 (0.5)	197 (100.0)	3.83	เห็นด้วย
หญิง	25 (8.3)	233 (76.9)	35 (11.6)	10 (3.3)	0 (0.0)	303 (100.0)	3.90	เห็นด้วย
รวม	35 (7.0)	384 (76.8)	64 (12.8)	16 (3.2)	1 (0.2)	500 (100.0)	3.87	เห็นด้วย
4. ถ้ามีโอกาส ท่านอยากให้ลูกหลานของท่านได้เข้ามาเป็น อบต. เยาวชน บ้าง								
ชาย	76 (38.6)	107 (54.3)	9 (4.6)	4 (2.0)	1 (0.5)	197 (100.0)	4.28	เห็นด้วย
หญิง	125 (41.3)	165 (54.5)	7 (2.3)	5 (1.7)	1 (0.3)	303 (100.0)	4.35	เห็นด้วย
รวม	201 (40.2)	272 (54.4)	16 (3.2)	9 (1.8)	2 (0.4)	500 (100.0)	4.32	เห็นด้วย
5. เยาวชน ไม่ควรเป็นผู้จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่อง ประชาธิปไตยในหมู่บ้าน								
ชาย	3 (1.5)	8 (4.1)	19 (9.6)	122 (61.9)	45 (22.8)	197 (100.0)	4.01	เห็นด้วย
หญิง	2 (0.7)	5 (1.7)	21 (6.9)	210 (69.3)	65 (21.5)	303 (100.0)	4.09	เห็นด้วย
รวม	5 (1.0)	13 (2.6)	40 (8.0)	332 (66.4)	110 (22.0)	500 (100.0)	4.06	เห็นด้วย
6. ชาวบ้านมีความรู้เรื่องประชาธิปไตยอยู่แล้ว ไม่ต้อง มี อบต. เยาวชนมาเผยแพร่ความรู้ก็ได้								
ชาย	1 (0.5)	11 (5.6)	18 (9.1)	127 (64.5)	40 (20.3)	197 (100.0)	3.98	เห็นด้วย
หญิง	2 (0.7)	13 (4.3)	19 (6.3)	218 (71.9)	51 (16.8)	303 (100.0)	4.00	เห็นด้วย
รวม	3 (0.6)	24 (4.8)	37 (7.4)	345 (69.0)	91 (18.2)	500 (100.0)	3.99	เห็นด้วย
7. การเข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต.เยาวชน ทำให้เสียเวลา โดยเปล่าประโยชน์								
ชาย	0 (0.0)	9 (4.6)	9 (4.6)	137 (69.5)	42 (21.3)	197 (100.0)	4.08	เห็นด้วย
หญิง	4 (1.3)	9 (3.0)	13 (4.3)	211 (69.6)	66 (21.8)	303 (100.0)	4.08	เห็นด้วย
รวม	4 (0.8)	18 (3.6)	22 (4.4)	348 (69.6)	108 (21.6)	500 (100.0)	4.08	เห็นด้วย

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ความคิดเห็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
8. จะมีหรือไม่มี อบต. เขาวชน ก็ไม่ได้มีผลต่อ ความสนใจในการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง/ ประชาธิปไตยในท้องถิ่นของท่าน								
ชาย	1 (0.5)	20 (10.2)	37 (18.8)	131 (66.5)	8 (4.1)	197 (100.0)	3.63	เห็นด้วย
หญิง	1 (0.3)	22 (7.3)	63 (20.8)	201 (66.3)	16 (5.3)	303 (100.0)	3.69	เห็นด้วย
รวม	2 (0.4)	42 (8.4)	100 (20.0)	332 (66.4)	24 (4.8)	500 (100.0)	3.67	เห็นด้วย
9. อบต. เขาวชน มีส่วนทำให้ท่านเข้าใจว่า ประชาชนควรมี ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาต่างๆ ของท้องถิ่นที่อาจมีผลกระทบ ต่อความเป็นอยู่ของตนเอง								
ชาย	13 (6.6)	118 (59.9)	34 (17.3)	29 (14.7)	3 (1.5)	197 (100.0)	3.55	เห็นด้วย
หญิง	11 (3.6)	192 (63.4)	68 (22.4)	28 (9.2)	4 (1.3)	303 (100.0)	3.59	เห็นด้วย
รวม	24 (4.8)	310 (62.0)	102 (20.4)	57 (11.4)	7 (1.4)	500 (100.0)	3.57	เห็นด้วย
10. อบต. เขาวชน ช่วยกระตุ้นให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านด้านต่างๆ มากขึ้น								
ชาย	19 (9.6)	140 (71.1)	31 (15.7)	6 (3.0)	1 (0.5)	197 (100.0)	3.86	เห็นด้วย
หญิง	40 (13.2)	217 (71.6)	41 (13.5)	4 (1.3)	1 (0.3)	303 (100.0)	3.96	เห็นด้วย
รวม	59 (11.8)	357 (71.4)	72 (14.4)	10 (2.0)	2 (0.4)	500 (100.0)	3.92	เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.8 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทั้งเพศชายและหญิงมีระดับความคิดเห็นรายข้ออยู่ในระดับเดียวกันทุกข้อ คือ เห็นด้วยกับการมีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน และการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน แต่พบว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเพศหญิงสูงกว่าเพศชายเกือบทุกข้อ (9 ข้อจาก 10 ข้อ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ประเด็นเป็นเรื่องที่ดีที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน ในหมู่บ้าน เพศชายเห็นด้วยคิดเป็น ร้อยละ 62.9 และเพศหญิงเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 59.4

ประเด็นที่ถามว่าการมีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชนในหมู่บ้าน ทำให้ท่านได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น เพศชายเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 78.2 และเพศหญิงเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 78.9

ประเด็นการเผยแพร่ความรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ท่าน เพศชายเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 76.6 และเพศหญิงเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 76.9

ประเด็นถ้ามีโอกาสอยากให้ลูกหลานของท่านเข้ามาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน เพศชายเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 54.3 และเพศหญิงเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 54.5

ประเด็นเยาวชนไม่ควรเป็นผู้จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยในหมู่บ้าน เพศชายไม่เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 61.9 และเพศหญิงไม่เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 69.3

ประเด็นชาวบ้านมีความรู้เรื่องประชาธิปไตยอยู่แล้ว ไม่ต้องมีองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน มาเผยแพร่ความรู้ก็ทำได้ เพศชายไม่เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 64.5 และเพศหญิงไม่เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 71.9

ประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ เพศชายไม่เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 69.5 และเพศหญิงไม่เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 69.6

ประเด็นจะมีหรือไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ก็ไม่ได้มีผลต่อความสนใจข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง / ประชาธิปไตยในท้องถิ่นของท่าน เพศชายไม่เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 66.5 และเพศหญิงไม่เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 66.3

ประเด็นองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน มีส่วนทำให้ท่านเข้าใจว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ โครงการ / กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ของท้องถิ่นที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของตนเอง เพศชายเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 59.9 และเพศหญิงเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 63.4

ประเด็นองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ช่วยกระตุ้นให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านด้านต่าง ๆ มากขึ้น เพศชายเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 71.1 และเพศหญิงเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 71.6

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชนรายข้อ จำแนกตามตำบล

ความคิดเห็น	ตำบล											
	พุดซา		ห้วยโศก		หนองโสน		สะเตา		โคกกลาง		รวม	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. เป็นเรื่องที่ ดี ที่หมู่บ้านของท่านมีการจัดตั้งอบต.เขาวชน	4.38	เห็นด้วย	4.30	เห็นด้วย	4.07	เห็นด้วย	4.19	เห็นด้วย	4.43	เห็นด้วย	4.27	เห็นด้วย
2. การมี อบต. เขาวชนในหมู่บ้าน ทำให้ท่านได้รับรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น	3.98	เห็นด้วย	4.04	เห็นด้วย	4.03	เห็นด้วย	3.83	เห็นด้วย	3.88	เห็นด้วย	3.95	เห็นด้วย
3. การเผยแพร่ความรู้ของ อบต.เขาวชน ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้แก่ท่าน	4.01	เห็นด้วย	4.04	เห็นด้วย	3.94	เห็นด้วย	3.74	เห็นด้วย	3.63	เห็นด้วย	3.87	เห็นด้วย
4. ถ้ามีโอกาส ท่านอยากให้ลูกหลานของท่านได้เข้ามาเป็นอบต. เขาวชน บ้าง	4.46	เห็นด้วย	4.29	เห็นด้วย	4.21	เห็นด้วย	4.13	เห็นด้วย	4.52	เห็นด้วย	4.32	เห็นด้วย
5. เขาวชน ไม่ควรเป็นผู้จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตยในหมู่บ้าน	4.17	เห็นด้วย	4.05	เห็นด้วย	4.02	เห็นด้วย	3.88	เห็นด้วย	4.17	เห็นด้วย	4.06	เห็นด้วย
6. ชาวบ้านมีความรู้เรื่องประชาธิปไตยอยู่แล้วไม่ต้องมีอบต. เขาวชนมาเผยแพร่ความรู้ก็ได้	4.17	เห็นด้วย	4.08	เห็นด้วย	3.90	เห็นด้วย	3.79	เห็นด้วย	4.03	เห็นด้วย	3.99	เห็นด้วย

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ตำบล										รวม	
	พุทไธสง		ห้วยโศภ		หนองโบสถ์		สะเดา		โคกกลาง			
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
7. การเข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต.เขาวงคน ทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์	4.24	เห็นด้วย	4.00	เห็นด้วย	3.94	เห็นด้วย	4.02	เห็นด้วย	4.18	เห็นด้วย	4.08	เห็นด้วย
8. จะมีหรือไม่มี อบต. เขาวงคน ก็ไม่ได้มีผลต่อความสนใจในการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง/ประชาธิปไตยในท้องถิ่นของท่าน	3.94	เห็นด้วย	3.97	เห็นด้วย	3.76	เห็นด้วย	3.40	ไม่แน่ใจ	3.27	ไม่แน่ใจ	3.67	เห็นด้วย
9. อบต. เขาวงคน มีส่วนทำให้ท่านเข้าใจว่าประชาชนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมพัฒนาต่างๆ ของท้องถิ่นที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของตนเอง	3.58	เห็นด้วย	3.56	เห็นด้วย	3.79	เห็นด้วย	3.70	เห็นด้วย	3.24	ไม่แน่ใจ	3.57	เห็นด้วย
10. อบต. เขาวงคน ช่วยกระตุ้นให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านด้านต่างๆ มากขึ้น	4.16	เห็นด้วย	4.03	เห็นด้วย	3.96	เห็นด้วย	3.80	เห็นด้วย	3.66	เห็นด้วย	3.92	เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.9 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต โดยแยกเป็นรายตำบล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในตำบลพุทไธสง ตำบลหายโศกและตำบลหนองโบสถ์ มีค่าเฉลี่ยในระดับเห็นด้วยในทุกประเด็น คือ

- เป็นเรื่องที่ดีที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกตในหมู่บ้าน
- การมีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกตในหมู่บ้าน ทำให้ท่านได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น
- การเผยแพร่ความรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต ช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ท่าน
- ถ้ามีโอกาสอยากให้ลูกหลานของท่านเข้ามาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต
- เขาวงกตไม่ควรเป็นผู้จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยในหมู่บ้าน
- ชาวบ้านมีความรู้เรื่องประชาธิปไตยอยู่แล้ว ไม่ต้องมีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกตมาเผยแพร่ความรู้ก็ได้
- การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต ทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์
- จะมีหรือไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต ก็ไม่ได้มีผลต่อความสนใจข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง / ประชาธิปไตยในท้องถิ่นของท่าน
- องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต มีส่วนทำให้ท่านเข้าใจว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ / กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ของท้องถิ่นที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของตนเอง
- องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต ช่วยกระตุ้นให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านด้านต่าง ๆ มากขึ้น

อย่างไรก็ตามสำหรับตำบลสะเดา ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นโดยมีค่าเฉลี่ยในระดับเห็นด้วยในเกือบทุกประเด็น ยกเว้นประเด็นจะมีหรือไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต ก็ไม่ได้มีผลต่อความสนใจในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง / ประชาธิปไตยในท้องถิ่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับไม่แน่ใจ

นอกจากนี้ที่ตำบลโคกกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับเดียวกัน 7 ประเด็น ขณะที่มีความเฉลี่ยในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งในประเด็น ถ้ามีโอกาสอยากให้ลูกหลานเข้ามาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกตบ้าง และมีค่าเฉลี่ยในระดับไม่แน่ใจในประเด็น จะมีหรือไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกตก็ไม่ได้มีผลต่อความสนใจในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง / ประชาธิปไตยในท้องถิ่น และประเด็นองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกตมีส่วน

ทำให้เข้าใจว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ / กิจกรรม พัฒนาต่าง ๆ ของท้องถิ่นที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของตนเอง

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ตารางที่ 4.10 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (ภาพรวม 5 ตำบล)

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม จำนวน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. ท่านให้ความสำคัญกับการเมืองท้องถิ่นเพียงใด	167 (33.4)	238 (47.6)	89 (17.8)	5 (1.0)	1 (0.2)	500 (100.0)	4.13	มาก
2. ท่านรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของท่านมากน้อยเพียงใด	38 (7.6)	204 (40.8)	191 (38.2)	54 (10.8)	13 (2.6)	500 (100.0)	3.40	ปานกลาง
3. ท่านรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำหมู่บ้าน / อบต. มากน้อยเพียงใด	34 (6.8)	143 (28.6)	218 (43.6)	69 (13.8)	36 (7.2)	500 (100.0)	3.14	ปานกลาง
4. เมื่อถูกเชิญทำประชาคมหมู่บ้าน ท่านได้เข้าร่วมบ่อยครั้งเพียงใด	183 (36.6)	181 (36.2)	90 (18.0)	35 (7.0)	11 (2.2)	500 (100.0)	3.98	มาก
5. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมประชุมเรื่องต่างๆ ของหมู่บ้าน ร่วมกับชาวบ้านคนอื่นๆ ตามคำเชิญของผู้นำชุมชน	20 (4.0)	52 (10.4)	79 (15.8)	197 (39.4)	152 (30.4)	500 (100.0)	3.82	มาก
6. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านปล่อยให้ผู้นำชุมชน เป็นผู้ตัดสินใจเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านแต่เพียงผู้เดียว โดยที่ท่านไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ เลย	56 (11.2)	67 (13.4)	84 (16.8)	216 (43.2)	77 (15.4)	500 (100.0)	3.38	ปานกลาง
7. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ผู้นำชุมชนขอความคิดเห็นจากลูกบ้าน แต่ท่านไม่ได้แสดงความคิดเห็นใดๆ เลย	33 (6.6)	97 (19.4)	116 (23.2)	186 (37.2)	68 (13.6)	500 (100.0)	3.32	ปานกลาง
8. เมื่อมีโครงการพัฒนาต่างๆ เข้ามาในหมู่บ้าน ท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวเพียงใด	34 (6.8)	174 (34.8)	197 (39.4)	82 (16.4)	13 (2.6)	500 (100.0)	3.27	ปานกลาง
9. เมื่อมีโอกาสได้เจอกับผู้นำชุมชนในที่ต่างๆ ท่านได้พูดคุยถึงปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบบ่อยเพียงใด	19 (3.8)	155 (31.0)	186 (37.2)	106 (21.2)	34 (6.8)	500 (100.0)	3.04	ปานกลาง
10. ท่านได้เสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบบ่อยเพียงใด	19 (3.8)	128 (25.6)	184 (36.8)	131 (26.2)	38 (7.6)	500 (100.0)	2.92	ปานกลาง
11. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่นๆ	15 (3.0)	52 (10.4)	84 (16.8)	192 (38.4)	157 (31.4)	500 (100.0)	3.85	มาก
12. เมื่อผู้นำชุมชนขอร้องขอให้ท่านช่วยทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ท่านได้ให้ความช่วยเหลือบ่อยครั้งเพียงใด	197 (39.4)	218 (43.6)	56 (11.2)	22 (4.4)	7 (1.4)	500 (100.0)	4.15	มาก

จากตารางที่ 4.10 ผลจากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (ภาพรวม 5 ตำบล) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก 5 ประเด็น และในระดับปานกลาง 7 ประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด คือ ประเด็นคำถามที่ถามว่าเมื่อ

ผู้นำชุมชน เอ่ยปากขอให้ท่านช่วยทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ท่านได้ให้ความช่วยเหลือบ่อยครั้งเพียงใด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.15 รองลงมาเป็นเรื่องการให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย 4.13

เมื่อศึกษาในรายประเด็น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ดังนี้

ประเด็นการให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด ให้ความสนใจในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 47.6

ประเด็นการรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ / กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด รู้ข้อมูลดังกล่าวในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 40.8

ประเด็นการรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำชุมชน / องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด รู้ข้อมูลดังกล่าวในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.6

ประเด็นเมื่อถูกเชิญทำประชาคมหมู่บ้าน ท่านได้เข้าร่วมบ่อยครั้งเพียงใด ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด เข้าร่วมทำประชาคมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 36.6

ประเด็นบ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมประชุมเรื่องต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ ตามคำเชิญของผู้นำชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดไม่ได้เข้าร่วมการประชุมดังกล่าวในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 39.4

ประเด็นบ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านปล่อยให้ชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องการพัฒนาหมู่บ้าน แต่เพียงผู้เดียว โดยที่ท่านไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ เลย ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด มีพฤติกรรมดังกล่าวในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 43.2

ประเด็นบ่อยครั้งเพียงใด ที่ผู้นำชุมชนขอความคิดเห็นจากลูกบ้าน แต่ท่านไม่ได้แสดงความคิดเห็นใด ๆ เลย ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดได้แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 37.2

ประเด็นเมื่อมีโครงการพัฒนาต่าง ๆ เข้ามาในหมู่บ้าน ท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวเพียงใด ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดได้แสดงความคิดเห็นในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 39.4

ประเด็นเมื่อมีโอกาสได้เจอกับผู้ชุมชนในที่ต่าง ๆ ท่านได้พูดคุยถึงปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบบ่อยเพียงใด ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด ได้พูดคุยถึงปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.2

ประเด็นการเสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชน
รับทราบ ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด ได้เสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่าง ๆ
ของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.8

ประเด็นบ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับ
ชาวบ้านคนอื่น ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ
ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 38.4

ประเด็นเมื่อผู้นำชุมชนเอ่ยปากขอให้ท่านช่วยทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เพื่อ
ประโยชน์ของส่วนรวม ท่านได้ให้ความช่วยเหลือบ่อยครั้งเพียงใด ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มี
จำนวนมากที่สุดได้ให้ความช่วยเหลือในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 39.4

ตารางที่ 4.11 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม จำนวน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. ท่านให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่นเพียงใด								
ชาย	65 (33.0)	98 (49.7)	32 (16.2)	2 (1.0)	0 (0.0)	197 (100.0)	4.15	มาก
หญิง	102 (33.7)	140 (46.2)	57 (18.8)	3 (1.0)	1 (0.3)	303 (100.0)	4.12	มาก
รวม	167 (33.4)	238 (47.6)	89 (17.8)	5 (1.0)	1 (0.2)	500 (100.0)	4.13	มาก
2. ท่านรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมพัฒนาต่างๆ ที่เกิด ในท้องถิ่นของท่านมากน้อยเพียงใด								
ชาย	18 (9.1)	84 (42.6)	73 (37.1)	19 (9.6)	3 (1.5)	197 (100.0)	3.48	ปานกลาง
หญิง	20 (6.6)	120 (39.6)	118 (38.9)	35 (11.6)	10 (3.3)	303 (100.0)	3.35	ปานกลาง
รวม	38 (7.6)	204 (40.8)	191 (38.2)	54 (10.8)	13 (2.6)	500 (100.0)	3.40	ปานกลาง
3. ท่านรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำหมู่บ้าน/อบต. มากน้อยเพียงใด								
ชาย	20 (10.2)	52 (26.4)	90 (45.7)	24 (12.2)	11 (5.6)	197 (100.0)	3.23	ปานกลาง
หญิง	14 (4.6)	91 (30.0)	128 (42.2)	45 (14.9)	25 (8.3)	303 (100.0)	3.08	ปานกลาง
รวม	34 (6.8)	143 (28.6)	218 (43.6)	69 (13.8)	36 (7.2)	500 (100.0)	3.14	ปานกลาง
4. เมื่อถูกเชิญทำประชาคมหมู่บ้าน ท่านได้เข้าร่วมบ่อยครั้ง เพียงใด								
ชาย	82 (41.6)	73 (37.1)	28 (14.2)	10 (5.1)	4 (2.0)	197 (100.0)	4.11	มาก
หญิง	101 (33.3)	108 (35.6)	62 (20.5)	25 (8.3)	7 (2.3)	303 (100.0)	3.89	มาก
รวม	183 (36.6)	181 (36.2)	90 (18.0)	35 (7.0)	11 (2.2)	500 (100.0)	3.98	มาก
5. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมประชุมเรื่องต่างๆ ของ หมู่บ้าน ร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ ตามคำเชิญของผู้นำชุมชน								
ชาย	9 (4.6)	20 (10.2)	30 (15.2)	78 (39.6)	60 (30.5)	197 (100.0)	3.81	มาก
หญิง	11 (3.6)	32 (10.6)	49 (16.2)	119 (39.3)	92 (30.4)	303 (100.0)	3.82	มาก
รวม	20 (4.0)	52 (10.4)	79 (15.8)	197 (39.4)	152 (30.4)	500 (100.0)	3.82	มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

พฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม จำนวน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
6. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านปล่อยให้ผู้นำชุมชน เป็นผู้ตัดสินใจ เรื่องการพัฒนาหมู่บ้านแต่เพียงผู้เดียว โดยที่ท่านไม่แสดง ความคิดเห็นใดๆ เลย								
ชาย	21 (10.7)	19 (9.6)	32 (16.2)	93 (47.2)	32 (16.2)	197 (100.0)	3.49	ปานกลาง
หญิง	35 (11.6)	48 (15.8)	52 (17.2)	123 (40.6)	45 (14.9)	303 (100.0)	3.31	ปานกลาง
รวม	56 (11.2)	67 (13.4)	84 (16.8)	216 (43.2)	77 (15.4)	500 (100.0)	3.38	ปานกลาง
7. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ผู้นำชุมชนขอความคิดเห็นจากลูกบ้าน แต่ท่านไม่ได้แสดงความคิดเห็นใดๆ เลย								
ชาย	13 (6.6)	32 (16.2)	42 (21.3)	80 (40.6)	30 (15.2)	197 (100.0)	3.42	ปานกลาง
หญิง	20 (6.6)	65 (21.5)	74 (24.4)	106 (35.0)	38 (12.5)	303 (100.0)	3.25	ปานกลาง
รวม	33 (6.6)	97 (19.4)	116 (23.2)	186 (37.2)	68 (13.6)	500 (100.0)	3.32	ปานกลาง
8. เมื่อมีโครงการพัฒนาต่างๆ เข้ามาในหมู่บ้าน ท่านได้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวเพียงใด								
ชาย	12 (6.1)	72 (36.5)	77 (39.1)	32 (16.2)	4 (2.0)	197 (100.0)	3.28	ปานกลาง
หญิง	22 (7.3)	102 (33.7)	120 (39.6)	50 (16.5)	9 (3.0)	303 (100.0)	3.26	ปานกลาง
รวม	34 (6.8)	174 (34.8)	197 (39.4)	82 (16.4)	13 (2.6)	500 (100.0)	3.27	ปานกลาง
9. เมื่อมีโอกาสได้เจอกับผู้นำชุมชนในหลายๆ ท่านได้พูดคุย ถึงปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบบ่อยเพียงใด								
ชาย	8 (4.1)	73 (37.1)	83 (42.1)	18 (9.1)	15 (7.6)	197 (100.0)	3.21	ปานกลาง
หญิง	11 (3.6)	82 (27.1)	103 (34.0)	88 (29.0)	19 (6.3)	303 (100.0)	2.93	ปานกลาง
รวม	19 (3.8)	155 (31.0)	186 (37.2)	106 (21.2)	34 (6.8)	500 (100.0)	3.04	ปานกลาง
10. ท่านได้เสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่างๆ ของ หมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบบ่อยเพียงใด								
ชาย	9 (4.6)	65 (33.0)	84 (42.6)	27 (13.7)	12 (6.1)	197 (100.0)	3.16	ปานกลาง
หญิง	10 (3.3)	63 (20.8)	100 (33)	104 (34.3)	26 (8.6)	303 (100.0)	2.76	ปานกลาง
รวม	19 (3.8)	128 (25.6)	184 (36.8)	131 (26.2)	38 (7.6)	500 (100.0)	2.92	ปานกลาง
11. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่นๆ								
ชาย	5 (2.5)	21 (10.7)	34 (17.3)	82 (41.6)	55 (27.9)	197 (100.0)	3.82	มาก
หญิง	10 (3.3)	31 (10.2)	50 (16.5)	110 (36.3)	102 (33.7)	303 (100.0)	3.87	มาก
รวม	15 (3.0)	52 (10.4)	84 (16.8)	192 (38.4)	157 (31.4)	500 (100.0)	3.85	มาก
12. เมื่อผู้นำชุมชนเฝ้าปากขอให้ท่านช่วยทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ท่านได้ให้ความ ช่วยเหลือบ่อยครั้งเพียงใด								
ชาย	81 (41.1)	85 (43.1)	23 (11.7)	7 (3.6)	1 (0.5)	197 (100.0)	4.21	มาก
หญิง	116 (38.3)	133 (43.9)	33 (10.9)	15 (5.0)	6 (2.0)	303 (100.0)	4.12	มาก
รวม	197 (39.4)	218 (43.6)	56 (11.2)	22 (4.4)	7 (1.4)	500 (100.0)	4.15	มาก

จากตารางที่ 4.11 ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเพศชายและหญิงมีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยรายข้ออยู่ในระดับเดียวกันทุกข้อ คือ มีส่วนร่วมในระดับมาก 5 ข้อ และมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 7 ข้อ อย่างไรก็ตามพบว่า ค่าเฉลี่ยของเพศชายสูงกว่าเพศหญิงเกือบทุกข้อ (10 ข้อจาก 12 ข้อ) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดของแต่ละเพศมี ดังนี้

ประเด็นการให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่น เพศชายให้ความสนใจในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 49.7 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 46.2

ประเด็นการรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ / กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น เพศชายรู้ข้อมูลดังกล่าวในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 42.6 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 39.6

ประเด็นการรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำชุมชน / องค์การบริหารส่วนตำบล เพศชายรู้ข้อมูลดังกล่าวในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.7 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 42.2

ประเด็นเมื่อถูกเชิญทำประชามหมุ่มบ้าน ท่านได้เข้าร่วมบ่อยครั้งเพียงใด เพศชายได้เข้าร่วมทำประชามหมุ่มบ้านในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.6 ในขณะที่เพศหญิงได้เข้าร่วมทำประชามหมุ่มบ้านในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 35.6

ประเด็นบ่อยครั้งเพียงใดที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมประชุมเรื่องต่าง ๆ ของหมุ่มบ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ ตามคำเชิญของผู้นำชุมชน เพศชายไม่ได้เข้าร่วมประชุมดังกล่าวในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 39.6 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 39.3

ประเด็นบ่อยครั้งเพียงใดที่ท่านปล่อยให้ชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องการพัฒนาหมุ่มบ้าน แต่เพียงผู้เดียว โดยที่ท่านไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ เลย เพศชายมีพฤติกรรมดังกล่าวในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 47.2 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 40.6

ประเด็นบ่อยครั้งเพียงใดที่ผู้นำชุมชนขอความคิดเห็นจากลูกบ้าน แต่ท่านไม่ได้แสดงความคิดเห็นใด ๆ เลย เพศชายไม่ได้แสดงความคิดเห็นในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 40.6 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 35.0

ประเด็นเมื่อมีโครงการพัฒนาต่าง ๆ เข้ามาในหมุ่มบ้าน ท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวเพียงใด เพศชายได้แสดงความคิดเห็นในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 39.1 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 39.6

ประเด็นเมื่อมีโอกาสได้เจอกับผู้ชุมชนในที่ต่าง ๆ ท่านได้พูดคุยถึงปัญหาของหมุ่มบ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบบ่อยเพียงใด เพศชายได้พูดคุยถึงปัญหาให้ผู้นำชุมชนรับทราบในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.1 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 34.0

ประเด็นการเสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชน
รับทราบ เพศชายเสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.6 ในขณะที่
เพศหญิงเสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 34.3

ประเด็นบ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับ
ชาวบ้านคนอื่น ๆ เพศชายไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 41.6 และเพศหญิง
คิดเป็นร้อยละ 36.3

ประเด็นเมื่อผู้นำชุมชนเอ่ยปากขอให้ท่านช่วยทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เพื่อ
ประโยชน์ของส่วนรวม ท่านได้ให้ความช่วยเหลือบ่อยครั้งเพียงใด เพศชายได้ให้ความช่วยเหลือใน
ระดับมากคิดเป็นร้อยละ 43.1 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 43.9

ตารางที่ 4.12 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยรายชื่อ จำแนกตามตำบล

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม	ตำบล										รวม	
	พุดซา		ห้วยโศก		หนองโบสถ์		สะเดา		โคกกลาง		ค่าเฉลี่ย	ระดับ
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ		
1. ท่านให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่นเพียงใด	4.20	มาก	4.20	มาก	3.90	มาก	3.90	มาก	4.45	มาก	4.13	มาก
2. ท่านรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมพัฒนาต่างๆ ที่เกิดในท้องถิ่นของท่านมากน้อยเพียงใด	3.64	มาก	3.41	ปานกลาง	3.49	ปานกลาง	3.54	มาก	2.92	ปานกลาง	3.40	ปานกลาง
3. ท่านรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำหมู่บ้าน / อบต. มากน้อยเพียงใด	3.61	มาก	3.30	ปานกลาง	3.20	ปานกลาง	3.30	ปานกลาง	2.29	น้อย	3.14	ปานกลาง
4. เมื่อถูกเชิญทำประชาคมหมู่บ้าน ท่านได้เข้าร่วมบ่อยครั้งเพียงใด	4.10	มาก	3.94	มาก	4.01	มาก	3.93	มาก	3.92	มาก	3.98	มาก
5. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมประชุมเรื่องต่างๆ ของหมู่บ้าน ร่วมกับชาวบ้านคนอื่นๆ ตามคำเชิญของผู้นำชุมชน	4.03	มาก	4.05	มาก	3.58	มาก	3.94	มาก	3.49	ปานกลาง	3.82	มาก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

พฤติกรรมกรามีส่วนร่วม	ตำบล										รวม	
	พุทไธสง		ห้วยโศก		หนองโบสถ์		สะเดา		โคกกลาง		ค่าเฉลี่ย	ระดับ
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ		
6. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านปล่อยให้ผู้นำชุมชน เป็นผู้ตัดสินใจเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านแต่เพียงผู้เดียว โดยที่ท่านไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ เลย	3.71	มาก	3.66	มาก	3.85	มาก	3.73	มาก	1.96	น้อย	3.38	ปานกลาง
7. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ผู้นำชุมชนขอความคิดเห็นจากลูกบ้านแต่ท่านไม่ได้แสดงความคิดเห็นใดๆ เลย	3.71	มาก	3.58	มาก	3.36	ปานกลาง	3.59	มาก	2.35	น้อย	3.32	ปานกลาง
8. เมื่อมีโครงการพัฒนาต่างๆ เข้ามาในหมู่บ้าน ท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวเพียงใด	3.43	ปานกลาง	3.16	ปานกลาง	3.34	ปานกลาง	3.33	ปานกลาง	3.08	ปานกลาง	3.27	ปานกลาง
9. เมื่อมีโอกาสดูใจกับผู้นำชุมชนในที่ต่างๆ ท่านได้พูดคุยถึงปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบบ่อยเพียงใด	3.26	ปานกลาง	3.12	ปานกลาง	3.23	ปานกลาง	2.68	ปานกลาง	2.90	ปานกลาง	3.04	ปานกลาง

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม	ตำบล										รวม	
	พุทไธสง		ห้วยโศก		หนองโบสถ์		สะเดา		โคกกลาง		ค่าเฉลี่ย	ระดับ
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ		
10. ท่านได้เสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบบ่อยเพียงใด	3.00	ปานกลาง	2.97	ปานกลาง	3.24	ปานกลาง	2.64	ปานกลาง	2.74	ปานกลาง	2.92	ปานกลาง
11. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่นๆ	3.87	มาก	4.02	มาก	4.16	มาก	3.75	มาก	3.44	ปานกลาง	3.85	มาก
12. เมื่อผู้นำชุมชนเอ่ยปากขอให้ท่านช่วยทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ท่านได้ให้ความช่วยเหลือบ่อยครั้งเพียงใด	4.44	มาก	4.16	มาก	3.95	มาก	4.13	มาก	4.08	มาก	4.15	มาก

จากตารางที่ 4.12 ผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้ตอบแบบสอบถามแยกเป็นรายตำบล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในตำบลพุทไธสง มีจำนวนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมากเป็นอันดับแรกคือ จำนวน 7 ข้อจากคำถามทั้งหมด 12 ข้อ ขณะที่ตำบลโคกกลางมีจำนวนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมากเป็นอันดับแรก คือ 8 ข้อจากข้อคำถามทั้งหมด 12 ข้อ

ตำบลพุทไธสง มีข้อคำถามที่ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากจำนวน 9 ข้อและระดับปานกลางจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้าน การพูดคุยถึงปัญหาของหมู่บ้านและเสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้นำชุมชนรับทราบ

ตำบลสะเดามีข้อคำถามที่ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ และระดับปานกลาง จำนวน 4 ข้อ

ตำบลหายโศกมีข้อคำถามที่ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ และระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ

ตำบลหนองโบสถ์มีข้อคำถามที่ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ข้อ และระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อเท่ากัน

ตำบลโคกกลางมีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ ระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ และระดับน้อย จำนวน 3 ข้อ ซึ่งได้แก่ การรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำหมู่บ้าน/องค์การบริหารส่วนตำบล การให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านแต่เพียงผู้เดียว และการไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ เลย เมื่อผู้นำขอความคิดเห็นจากลูกบ้าน

ตอนที่ 5 รูปแบบจำลองขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ตารางที่ 4.13 ระดับการเข้าร่วมกิจกรรมจำแนกตามลักษณะกิจกรรมที่เข้าร่วม

ลักษณะกิจกรรมที่เข้าร่วม	ระดับการเข้าร่วมกิจกรรม					
	เคย		ไม่เคย		รวม	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. การให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัคร เลือกตั้ง อบต. เยาวชน	3.62	มาก	3.31	ปานกลาง	3.53	มาก
2. การเข้าร่วมกิจกรรมเลือกตั้ง อบต. เยาวชน	3.61	มาก	3.23	ปานกลาง	3.53	มาก
3. การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	3.69	มาก	3.39	ปานกลาง	3.53	มาก
4. การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จาก หอกระจายข่าว	3.55	มาก	2.97	ปานกลาง	3.53	มาก
5. การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จาก รถประชาธิปไตยเคลื่อนที่	3.57	มาก	3.45	ปานกลาง	3.53	มาก

จากตารางที่ 4.13 ผลการศึกษาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน มีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

เมื่อจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกิจกรรม พบว่า

- ผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยให้ความช่วยเหลือเยาวชนลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยให้ความช่วยเหลือ (ค่าเฉลี่ย 3.62 ต่อ 3.31 สูงกว่า 0.31)
- ผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยเข้าร่วม (ค่าเฉลี่ย 3.61 ต่อ 3.23 สูงกว่า 0.38)
- ผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยใช้บริการศาลาประชาธิปไตย มีส่วนร่วมมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยใช้บริการ (ค่าเฉลี่ย 3.69 ต่อ 3.39 สูงกว่า 0.30)

- ผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว มีส่วนร่วมมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 3.55 ต่อ 2.97 สูงกว่า 0.58)
- ผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาสัมพันธ์โดยเคลื่อนที่มีส่วนร่วมมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 3.57 ต่อ 3.45 สูงกว่า 0.12)

การทดสอบสมมติฐาน

ในส่วนนี้ จะเป็นการทดสอบสมมติฐานว่า กิจกรรมองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคน ไตบั้ง ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ 0.05 โดยจะนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวม และผลการศึกษารายหมวด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 หมวด ได้แก่ หมวดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมวดการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น และหมวดการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในภาพรวม

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคน	การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในภาพรวม	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต. เขาวงคน	24.087	0.000*
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เขาวงคน	34.380	0.000*
การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	41.061	0.000*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	39.808	0.000*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาสัมพันธ์	7.884	0.096

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในภาพรวม แสดงให้เห็นว่าประเด็นการให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคน การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคน การใช้บริการศาลา

ประชาธิปไตยและการได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นการได้รับความรู้ข้อมูล ข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

หมวดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในหมวดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน	หมวดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต. เยาวชน	7.622	0.106
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เยาวชน	14.003	0.007*
การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	25.705	0.000*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	38.577	0.000*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่	5.856	0.210

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในหมวดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แสดงให้เห็นว่าประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย และการได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในหมวดการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

หากจะพิจารณาตามรายชื่อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในประเด็นต่าง ๆ จะสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง
และการให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่น

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง	การให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่น	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเขาวงในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต. เขาวง	12.244	0.016*
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เขาวง	22.738	0.000*
การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	10.150	0.038*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	43.184	0.000*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่	5.337	0.254

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง และการให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่า ประเด็นการให้ความช่วยเหลือเขาวงในการลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย และการได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว มีความสัมพันธ์กับการให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง
และการรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ / กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง	การรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเขาวงในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต.เขาวง	11.218	0.024*
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เขาวง	22.340	0.000*
การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	24.896	0.000*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	7.001	0.136
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่	7.280	0.122

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการรับรู้เกี่ยวกับโครงการ / กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่าประเด็นการให้ความช่วยเหลือเขาวงกตในการลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และ กิจกรรมศาลาประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ / กิจกรรมพัฒนา ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.18 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำหมู่บ้าน / องค์การบริหารส่วนตำบล

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต	การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำหมู่บ้าน / อบต.	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเขาวงกตในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต.เขาวงกต	8.530	0.074
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เขาวงกต	11.370	0.023*
การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	33.558	0.000*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	8.312	0.081
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่	7.280	0.122

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำหมู่บ้าน / องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต แสดงให้เห็นว่าประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการใช้บริการศาลาประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูล เกี่ยวกับการทำงานของผู้นำหมู่บ้าน / องค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.19 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการไม่เข้าร่วมประชุมเรื่องต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน	การไม่เข้าร่วมประชุมเรื่องต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต.เยาวชน	4.614	0.329
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เยาวชน	5.110	0.276
การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	14.467	0.006*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	3.263	0.515
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่	1.871	0.759

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการไม่เข้าร่วมประชุมเรื่องต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับ ชาวบ้านคนอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าประเด็นการใช้บริการศาลาประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กับการ ไม่เข้าร่วมประชุมเรื่องต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.20 สรุปกิจกรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
ในหมวดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม	ลักษณะกิจกรรมที่เข้าร่วม				
	ช่วยเหลือใน การลงสมัคร เลือกตั้ง	การเลือกตั้ง อบต.เยาวชน	ศาลา ประชาธิปไตย	หอกระจาย ข่าว	รถ ประชาธิปไตย เคลื่อนที่
1. ท่านให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่นเพียงใด	*	*	*	*	
2. ท่านรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในท้องถิ่นของท่านมากน้อยเพียงใด	*	*	*		
3. ท่านรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำหมู่บ้าน / อบต. มากน้อยเพียงใด		*	*		
4. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมประชุมเรื่อง ต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ ตาม คำเชิญของผู้นำชุมชน			*		
รวม	2	3	4	1	

หมายเหตุ * มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 เป็นการสรุปกิจกรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบ
ประชาธิปไตยในหมวดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสนใจกับการ
เมืองท้องถิ่น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการให้ความช่วยเหลือเยาวชน ในการลงสมัครเลือกตั้งองค์การ
บริหารส่วนตำบลเยาวชน การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน การใช้
บริการศาลาประชาธิปไตยและการได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05

หมวดการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

ตารางที่ 4.21 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในหมวดการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต	หมวดการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต. เขาวงกต	54.573	0.000*
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เขาวงกต	60.485	0.000*
การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	25.922	0.000*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	16.647	0.002*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่	10.358	0.035*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แสดงให้เห็นว่าทุกประเด็นของการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต อันได้แก่ การให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต. เขาวงกต การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เขาวงกต การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว และการได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในหมวดการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

หากจะพิจารณาตามรายข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในประเด็นต่าง ๆ จะสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง
และการเข้าร่วมทำประชาคมหมู่บ้าน

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง	การเข้าร่วมทำประชาคมหมู่บ้าน	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเขาวงในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต.เขาวง	16.567	0.002*
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เขาวง	25.558	0.000*
การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	17.631	0.001*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	6.977	0.137
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่	4.631	0.327

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง และการเข้าร่วมทำประชาคมหมู่บ้าน แสดงให้เห็นว่าประเด็นการให้ความช่วยเหลือเขาวงในการลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง และการใช้บริการศาลาประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมทำประชาคมหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง
และการปล่อยให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจ เรื่องการพัฒนาหมู่บ้านแต่เพียงผู้เดียว
โดยไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง	การปล่อยให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจ เรื่องการพัฒนาหมู่บ้านแต่เพียงผู้เดียว	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเขาวงในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต.เขาวง	31.741	0.000*
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เขาวง	44.176	0.000*
การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	25.800	0.000*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	8.904	0.064
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่	5.327	0.255

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการปล่อยให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านแต่เพียงผู้เดียว โดยไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ แสดงให้เห็นว่าประเด็นการให้ความช่วยเหลือเขาวงกตในการ ลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการใช้บริการศาลาประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กับการปล่อยให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านแต่เพียงผู้เดียว โดยไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.24 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการไม่แสดงความคิดเห็น เมื่อผู้นำชุมชนขอความคิดเห็น

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต	การไม่แสดงความคิดเห็นเมื่อผู้นำชุมชนขอความคิดเห็น	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเขาวงกตในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต.เขาวงกต	21.905	0.000*
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เขาวงกต	15.786	0.003*
การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	10.759	0.029*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	3.900	0.420
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรดประชาธิปไตยเคลื่อนที่	7.088	0.131

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการไม่แสดงความคิดเห็นเมื่อผู้นำชุมชนขอความคิดเห็น แสดงให้เห็นว่าประเด็นการให้ความช่วยเหลือเขาวงกตในการ ลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการใช้บริการศาลาประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กับการไม่แสดงความคิดเห็น เมื่อผู้นำชุมชนขอความคิดเห็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนและ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้าน

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน	การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้าน	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต.เยาวชน	29.624	0.000*
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เยาวชน	14.763	0.005*
การใช้บริการศาลาประชาชิปไตย	20.984	0.000*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	9.612	0.048*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรดประชาชิปไตยเคลื่อนที่	7.686	0.104

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้าน แสดงให้เห็นว่าประเด็นการให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการใช้บริการศาลาประชาชิปไตย และการได้รับความรู้ข้อมูล ข่าวสารจากหอกระจายข่าว มีความสัมพันธ์กับการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.26 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการพูดคุยถึงปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบ

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน	การพูดคุยถึงปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบ	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต.เยาวชน	44.517	0.000*
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เยาวชน	47.980	0.000*
การใช้บริการศาลาประชาชิปไตย	29.260	0.000*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	15.544	0.004*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรดประชาชิปไตยเคลื่อนที่	15.770	0.003*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการพูดคุยถึงปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบ แสดงให้เห็นว่าประเด็นการให้ความช่วยเหลือเขาวงกตในการลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย การได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว และการได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่ มีความสัมพันธ์กับการพูดคุยถึงปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการเสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบ

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต	การเสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบ	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเขาวงกตในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต.เขาวงกต	40.013	0.000*
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เขาวงกต	50.274	0.000*
การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	17.146	0.002*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	10.198	0.037*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่	8.646	0.071

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต และการเสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบ แสดงให้เห็นว่าประเด็นการให้ความช่วยเหลือเขาวงกตในการลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย และการได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว มีความสัมพันธ์กับการเสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.28 สรุปกิจกรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
ในหมวดการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม	ลักษณะกิจกรรมที่เข้าร่วม				
	ช่วยเหลือใน การลงสมัคร เลือกตั้ง	การเลือกตั้ง อบต.เยาวชน	ศาลา ประชาธิปไตย	หอกระจาย ข่าว	รถ ประชาธิปไตย เคลื่อนที่
1. เมื่อถูกเชิญทำประชาคมหมู่บ้าน ท่านได้เข้าร่วม บ่อยครั้งเพียงใด	*	*	*		
2. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านปล่อยให้ผู้นำชุมชน เป็น ผู้ตัดสินใจเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านแต่เพียงผู้เดียว โดยที่ท่านไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ เลย	*	*	*		
3. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ผู้นำชุมชนขอความคิดเห็น จากลูกบ้านแต่ท่านไม่ได้แสดงความคิดเห็นใด ๆ เลย	*	*	*		
4. เมื่อมีโครงการพัฒนาต่างๆ เข้ามาในหมู่บ้าน ท่านได้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ ดังกล่าวเพียงใด	*	*	*	*	
5. เมื่อมีโอกาสได้เจอกับผู้นำชุมชนในที่ต่าง ๆ ท่านได้ พูดคุยถึงปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบ บ่อยเพียงใด	*	*	*	*	*
6. ท่านได้เสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบบ่อยเพียงใด	*	*	*	*	
รวม	6	6	6	3	1

หมายเหตุ * มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.28 ผลการศึกษาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยใน
หมวดการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

หมวดการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น

ตารางที่ 4.29 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง
และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในหมวดการมีส่วนร่วมพัฒนา
ท้องถิ่น

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง	หมวดการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเขาวงในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต. เขาวง	13.258	0.010*
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เขาวง	12.467	0.014*
การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	23.585	0.000*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	17.040	0.002*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรดประชาธิปไตยเคลื่อนที่	6.432	0.169

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับ
องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แสดงให้เห็น
ว่าประเด็นการให้ความช่วยเหลือเขาวงในการลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย
และการได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
แบบประชาธิปไตยในหมวดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05

หากจะพิจารณาตามรายข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบ
ประชาธิปไตยในประเด็นต่าง ๆ จะสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.30 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน	การไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต.เยาวชน	3.960	0.411
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เยาวชน	9.631	0.047*
การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย	17.146	0.002*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	11.625	0.020*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่	3.744	0.442

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.30 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน และการไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับ ชาวบ้านคนอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วน ตำบลเยาวชน การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย และการได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจาย ข่าวมีความสัมพันธ์กับการไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับ ชาวบ้านคนอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.31 ความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง
และการให้ความช่วยเหลือผู้นำชุมชน ในการทำกิจกรรมของหมู่บ้าน
เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง	การให้ความช่วยเหลือผู้นำชุมชนในการ ทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม	
	Chi-Square	P-Value
การให้ความช่วยเหลือเขาวงในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต.เขาวง	4.985	0.289
การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. เขาวง	4.335	0.363
การใช้บริการศาลาประชาชาติ	17.022	0.002*
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว	4.017	0.404
การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาชาติเคลื่อนที่	6.953	0.138

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.31 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับ
องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง และการให้ความช่วยเหลือผู้นำชุมชนในการทำกิจกรรมของ
หมู่บ้านเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แสดงให้เห็นว่าประเด็นการใช้บริการศาลาประชาชาติ
มีความสัมพันธ์กับการให้ความช่วยเหลือผู้นำชุมชนในการทำกิจกรรม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 4.32 สรุปกิจกรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
ในหมวดการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม	ลักษณะกิจกรรมที่เข้าร่วม				
	ช่วยเหลือใน การลงสมัคร เลือกตั้ง	การเลือกตั้ง อบต.เขาวง	ศาลา ประชาชาติ	หอกระจาย ข่าว	รถ ประชาชาติ เคลื่อนที่
1. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรม ต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ		*	*	*	
2. เมื่อผู้นำชุมชนเอ่ยปากขอให้ท่านช่วยทำกิจกรรม ต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ท่านได้ให้ความช่วยเหลือบ่อยครั้งเพียงใด			*		
รวม	-	1	2	1	-

หมายเหตุ * มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.32 เป็นผลสรุปกิจกรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในหมวดการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น โดยที่กิจกรรมการใช้บริการศาลาประชาธิปไตย มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.33 สรุปภาพรวมกิจกรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

หมวด	ลักษณะกิจกรรมที่เข้าร่วม				
	ช่วยเหลือในการลงสมัครเลือกตั้ง	การเลือกตั้ง อบต.เยาวชน	ศาลาประชาธิปไตย	หอกระจายข่าว	รถประชาธิปไตยเคลื่อนที่
1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร		*	*	*	
2. การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น	*	*	*	*	*
3. การมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น	*	*	*	*	
รวม	*	*	*	*	

หมายเหตุ * มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.33 เป็นการสรุปภาพรวมกิจกรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของทั้ง 3 หมวดดังกล่าวข้างต้น คือ ทุกกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในหมวดการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น และเกือบทุกกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมยกเว้นการได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน

ตารางที่ 4.34 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนควรปฏิบัติ
จำแนกตามประเภทกิจกรรมและลำดับความถี่

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนควรปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนควรปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
1. จัดกิจกรรมอบรม/ให้ความรู้	106	24.7
2. พัฒนาหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ	99	23.0
3. ประชาสัมพันธ์/เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้แก่คนในหมู่บ้าน	91	21.2
4. รณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	39	9.1
5. เป็นแกนนำของเยาวชน	34	7.9
6. ส่งเสริมกิจกรรมกีฬา	31	7.2
7. รณรงค์ต่อต้านยาเสพติด	18	4.2
8. ทำกิจกรรมร่วมกับผู้นำชุมชน	17	4.0
9. ส่งเสริมกิจกรรมด้านการรักษาความสะอาด	17	4.0
10. ดำเนินกิจกรรมด้านอาชีพ / รายได้	7	1.6
จำนวนตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น (คน)	430	-

จากตารางที่ 4.34 ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ควรปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย (106 คน) รองลงมา คือ การพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ (99 คน) และบทบาทในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้แก่คนในหมู่บ้าน (91 คน)

ตารางที่ 4.35 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงกิจกรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรทำกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านให้มากขึ้น	124	29.5
2. ควรเน้นกิจกรรมด้านกีฬา	84	20.0
3. ควรมีบทบาทให้มากขึ้นกว่าเดิม	78	18.6
4. ควรเน้นกิจกรรมด้านการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด	59	14.0
5. ควรเน้นกิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพให้มากขึ้น	44	10.5
6. ควรกระจายข้อมูลข่าวสารให้มากขึ้น	28	6.7
7. ควรทำกิจกรรมร่วมกับผู้นำชุมชนให้มากขึ้น	17	4.0
8. ควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น	15	3.6
จำนวนตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น (คน)	420	-

จากตารางที่ 4.35 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ควรจะปรับปรุงกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง โดยให้เน้นกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านมากขึ้น (124 คน) เน้นกิจกรรมด้านกีฬามากขึ้น (84 คน) และเพิ่มบทบาทหน้าที่ให้มากขึ้นด้วย (78 คน)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนได้ดำเนินโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนมาตั้ง พ.ศ. 2541 ภายใต้โครงการนี้ ได้ริเริ่มกิจกรรมสำคัญอย่างหนึ่ง คือ การจัดองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ คือ การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ โดยมุ่งหวังให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย การเมืองท้องถิ่น รัฐบาลหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเอง และเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากขึ้น

การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ได้ทดลองดำเนินการรวมทั้งสิ้น 12 แห่งในจำนวนนี้ได้ดำเนินการที่จังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 5 แห่ง ซึ่งมีความหนาแน่นมากที่สุดในเชิงพื้นที่ ดำเนินการ จึงเป็นกรณีตัวอย่างที่น่าศึกษาวิจัย เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ดังนั้น วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน ศึกษากรณีจังหวัดบุรีรัมย์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่นจริงหรือไม่และเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนในอนาคตด้วย

ผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย คือ หัวหน้าครัวเรือนตัวอย่างหรือตัวแทนในพื้นที่ ดำเนินการองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนของจังหวัดบุรีรัมย์ รวมทั้งสิ้น 500 คน ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าครัวเรือนตัวอย่างหรือตัวแทนจากตำบลพุทไธสง ตำบลหายโศก ตำบลหนองโบสถ์ ตำบลสะเดาและตำบลโคกกลาง ตำบลละ 100 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงถึงร้อยละ 60.6 และมีอายุอยู่ระหว่าง 40-59 ปี ครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 51 โดยเป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 85 และมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก

การศึกษาครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยพนักงานสัมภาษณ์ที่ผ่านการฝึกอบรม ซึ่งได้ทำหน้าที่สัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามตามแบบสอบถามที่พัฒนาให้มีความเหมาะสมสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยและไคสแควร์ ในการพิสูจน์สมมติฐาน

1. สรุปการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดสรุปได้ว่ารูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนดังนี้

1. การดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในภาพรวมอยู่ในระดับที่**สูงกว่า**ผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน

2. ทุกกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนดำเนินการมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยกิจกรรมที่มีผลมากที่สุด คือ **กิจกรรมศาลาประชาธิปไตย** ซึ่งมีผลต่อการมีส่วนร่วมทุกเรื่อง ส่วนกิจกรรมที่มีผลน้อยที่สุด คือ **กิจกรรมรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่** ซึ่งมีผลต่อการมีส่วนร่วมเพียงเรื่องเดียว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว มิได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ ด้วยเหตุที่รถประชาธิปไตยเคลื่อนที่ ซึ่งมีอยู่เพียง 2 คันนั้น จะต้องจัดสรรเวลาการใช้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนในพื้นที่อื่น ๆ ด้วย ดังนั้นในแต่ละปีองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนแต่ละแห่งจะจัดกิจกรรมรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่ในพื้นที่ของตนเองเพียง 1 เดือนเท่านั้น โดยแบ่งออกเป็นสองช่วง ๆ ละประมาณ 15 วัน

3. ทุกกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนดำเนินการมีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในหมวดการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

4. ทุกกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนดำเนินการมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องการพูดคุยถึงปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบ

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่และทุกบทบาทหน้าที่ที่

องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนไก่ได้ปฏิบัติมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ มากน้อยแตกต่างกันไปดังได้กล่าวแล้วข้างต้น

การที่การจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนไก่ มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนนั้น สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ฐปนรรต พรหมอินทร์ และธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ กล่าวไว้ว่าการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยโดยองค์กรชุมชนและสมาชิกชุมชน เป็นการวางรากฐานทางความคิด ทักษะ และอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย ซึ่งจะช่วยสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอสิตรา รัตตะมณี ที่พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเมือง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ฉะนั้น ควรที่จะมีการขยายผลการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนไก่ไปยังพื้นที่อื่น ๆ ที่มีความพร้อม เพื่อให้การเมืองภาคประชาชนเติบโตขึ้น โดยกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร สะท้อนถึงปัญหาความต้องการและเสนอแนะ เพื่อการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะทำให้ได้มุมมองในการพัฒนาที่หลากหลายและรอบด้านจากประชาชน รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น ทำให้ประชาชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรได้รับประโยชน์และใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ก่อให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อให้เป็นการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นการเมืองเฉพาะกลุ่มของผู้นำอย่างที่เข้ามา นอกจากนี้บทบาทของสตรี จะต้องได้รับการกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นด้วย

ผู้ตอบแบบสอบถามรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ / กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำหมู่บ้าน / องค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในหมวดการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นที่พบว่า ยังมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่าความรู้ข้อมูลในระดับปานกลาง อาจมีส่วนทำให้การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลางด้วย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดที่ถวิลวดี บุรีกุล ได้อธิบายไว้ว่า การมีส่วนร่วมเริ่มจากการสื่อสารทางเดียวก่อน คือ การได้รับรู้ข้อมูล ไปจนถึงการสื่อสารสองทาง คือ การมีส่วนร่วมในการคิด ปรัชญาหรือ ดังนั้น ประชาชนจะต้องได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ก่อน จึงจะสามารถแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่องการเมืองของสมบัติ

ธีรราชวงศ์ ที่อธิบายไว้ว่า ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ มีคุณลักษณะของการสะสม กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความเกี่ยวพันหรือมีกิจกรรมทางการเมืองอย่างหนึ่ง จะทำให้บุคคลนั้นมีความเกี่ยวพันกับกิจกรรมการเมืองอื่นๆ ด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะเป็นลำดับขั้นตอน เริ่มจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำไปสู่ระดับสูง จากผลการศึกษารั้วนี้ จึงกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับที่สูงขึ้นไปจนถึงขั้นการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นนั้น ยังเป็นเรื่องที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อผลักดันให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงขึ้น ไปเรื่อยๆ

สำหรับการมีส่วนร่วมในหมวดการพัฒนาท้องถิ่น ที่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากนั้น จะไม่มีคุณค่ามากพอ หากเป็นการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่ไม่ได้มาจากการได้คิดร่วมกันก่อน ดังนั้น ประชาชนจะต้องได้แสดงความคิดเห็นและความคิดเห็นดังกล่าวจะต้องมีอิทธิพลต่อการใช้อำนาจในการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่างๆ ของท้องถิ่นที่จะมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของตนเอง

การมีรูปแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวและสนใจการบริหารบ้านเมือง อีกทั้งมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ตั้งแต่การให้ความช่วยเหลือเยาวชนในการลงสมัครเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน การใช้บริการศาลาประชาธิปไตย การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าวและจากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่ ซึ่งเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง

เยาวชนที่เข้าร่วมในโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน ที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนในพื้นที่ต่าง ๆ เมื่ออายุครบเกณฑ์ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ คืออายุ 25 ปีบริบูรณ์ ก็มีอดีตสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนหลายคนได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนให้เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ดี อันแสดงให้เห็นว่ารูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน ได้หล่อหลอมและฝึกสอนเพิ่มพูนทักษะ เพื่อรองรับการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นได้ระดับหนึ่ง

การที่องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนได้จัดตั้งศาลาประชาธิปไตยขึ้นในหมู่บ้าน เป็นที่สำหรับปรึกษาหารือในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น มีเอกสารความรู้ วิชาการทางด้านการเมืองการปกครองและจุดศูนย์รวมของชุมชนด้วย ปรากฏว่าการดำเนินกิจกรรมนี้ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าศาลาประชาธิปไตย จะมีเป็นบางหมู่บ้านเท่านั้นก็ตาม แต่มีผลอย่างมาก จึงควรต้องจัดตั้งเพิ่มเติมและส่งเสริมให้มีสื่อต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

ในขณะที่รถประชาธิปไตยเคลื่อนที่ ซึ่งเป็นสื่อที่น่าจะได้ผลต่อการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่น แต่กลับมีผลไม่มากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้บริการของรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่ ไม่สามารถเข้าถึงชุมชนได้อย่างทั่วถึง ด้วยข้อจำกัดทางกายภาพ ทั้งด้านขนาดของรถที่ใหญ่ไม่สะดวกในการเดินทางไปในหมู่บ้านต่าง ๆ ช่วงเวลาที่ให้บริการไม่สอดคล้องกับลักษณะอาชีพของเกษตรกร และสถานที่ให้บริการส่วนใหญ่เป็นบริเวณโรงเรียนที่ชาวบ้านไม่ได้เข้าร่วมใช้บริการ ด้วยการศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือน จึงส่งผลไม่มากนัก ถ้าหากสอบถามข้อมูลจากเด็กนักเรียน อาจได้ผลกลับกันก็เป็นได้ อย่างไรก็ตามการใช้สื่อในรูปแบบของรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่ได้มีบางหน่วยงาน อาทิ สถาบันพระปกเกล้า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้นำแนวคิดไปประยุกต์ เพื่อจัดทำสื่อในลักษณะนี้ด้วย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน ควรดำเนินกิจกรรมองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกตต่อไป เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้อย่างชัดเจนและน่าที่จะขยายการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต ไปสู่พื้นที่อื่นด้วย

3.2 แนวทางการทำกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกตในอนาคต ควรให้ความสำคัญดังนี้

3.2.1 การจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตย ควรจะเน้นประเด็นต่อไปนี้ให้มีความเข้มข้นมากขึ้น

1) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ / กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำหมู่บ้าน / องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสรู้ถึงความเคลื่อนไหวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2) การสร้างความเข้าใจว่าประชาชนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อโครงการ / กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น เพราะมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของตนเอง รวมไปถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจว่าประชาชนควรเสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านและเสนอปัญหาให้ผู้นำชุมชนรับทราบ เป็นประเด็นที่ต้องเน้นย้ำมากขึ้น เพราะผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ประชาชนยังมีส่วนร่วมในประเด็นเหล่านี้ อยู่ในระดับปานกลาง

3.2.2 ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศาลาประชาธิปไตยเพิ่มเติม เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในทุกเรื่อง

แต่ปัจจุบันมีศาลาประชาชิปไตยเพียงตำบลละ 1 แห่งเท่านั้น อย่างไรก็ตามในการจัดตั้งศาลาประชาชิปไตยนั้น ไม่จำเป็นต้องจัดตั้งให้ครบทุกหมู่บ้าน แต่ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับลักษณะการกระจายตัวของหมู่บ้านในตำบลนั้น ๆ และความสะดวกในการเดินทางไปใช้บริการด้วย

3.2.3 ควรค้นหาสาเหตุว่า เพราะเหตุใดกิจกรรมรถประชาชิปไตยเคลื่อนที่จึงมีผลต่อการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาชิปไตยให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ได้น้อยที่สุด ทั้งนี้เพื่อหารูปแบบการดำเนินกิจกรรมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

3.2.4 ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เพศหญิงมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาชิปไตยมากขึ้น เพราะปัจจุบันเพศหญิงยังมีส่วนร่วมในระดับปานกลางเท่านั้น

3.2.5 ควรปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนของตำบลโคกกลางให้มีความเข้มข้นมากขึ้น เพื่อผลักดันให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาชิปไตยมากขึ้นกว่าเดิม เพราะปัจจุบันยังมีส่วนร่วมในระดับปานกลางเท่านั้น

3.3 ควรทำการศึกษาวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ในพื้นที่ดำเนินการ องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนของตำบลที่เหลืออีก 7 แห่ง และควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

3.4 ควรเผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ให้แก่บุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาชิปไตย ทั้งนี้เพื่อผลักดันให้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของตนเองตามแนวทางของประชาชิปไตยแบบมีส่วนร่วม

3.5 การดำเนินกิจกรรมในรูปแบบจำลองขององค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชน นับว่าเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นการพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้แก่เยาวชนในการเสริมสร้างประชาชิปไตยแบบมีส่วนร่วม ทำให้เยาวชนมีทักษะและกระตือรือร้น สนใจในเรื่องการเมืองท้องถิ่นและมีผลต่อประชาชนโดยรวมในหมู่บ้านด้วย อันจะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลลดน้อยลง เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากขึ้น มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ฉะนั้นจึงควรที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้้องค์การบริหารส่วนตำบลเยาวชนในทุก ๆ แห่ง เปรียบเสมือนรัฐบาลเงาในท้องถิ่นนั้น ๆ

ภาคผนวก

โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน

หลักการและเหตุผล

ด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการอยู่อย่างจำกัด ไม่มีประสบการณ์และขาดการเตรียมความพร้อมที่ดี ดังนั้นโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน ได้เล็งเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ให้มีความเข้มแข็ง จึงได้ริเริ่มงานส่งเสริมสนับสนุน อบต.เยาวชน ด้วยความมุ่งหมายที่จะเน้นกระบวนการส่งเสริมศักยภาพของเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มากยิ่งขึ้น สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้ ก้าวไปสู่วัยผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและมีคุณธรรม อันจะนำพาชุมชนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้าง บทบาท อำนาจ หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้แก่เยาวชน
2. เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่เยาวชน
3. เพื่อฝึกให้เยาวชนได้มีส่วนร่วม อันได้แก่ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมลงมือทำร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบของ อบต. (จำลอง)
4. เพื่อรณรงค์ให้ อบต.เยาวชน เป็นแกนนำในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนและมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเมืองไทย
5. ส่งเสริมเยาวชนให้ลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิก อบต. เมื่อมีอายุครบ 25 ปี

กลุ่มเป้าหมาย

เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี ที่ได้รับการเลือกตั้งจากเยาวชนในหมู่บ้าน เป็นตัวแทน อบต. เยาวชน หมู่บ้านละ 2 คน

แผนการดำเนินงาน

ในปี 2541 - 2545 นี้ จะได้ดำเนินการ จำนวน 12 อบต.เยาวชน ในพื้นที่ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. โครงการนำร่อง ปี 2541 จำนวน 2 แห่ง ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานนางรองและศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานพุทไธสง
2. โครงการฯ ปี 2542 จำนวน 8 แห่ง ดำเนินการ 8 ศูนย์/สาขา ในพื้นที่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน สาขาเชียงราย สาขาพิษณุโลก ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานเวียงป่าเป้า ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานบ้านไผ่ ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานมหาสารคาม ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานสุรินทร์ ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานนางรอง และศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานพุทไธสง
3. โครงการฯ ปี 2543 เพิ่มพื้นที่ขึ้นใหม่อีก จำนวน 2 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานลำปลายมาศและศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานไทรโยค
4. โครงการฯ ปี 2544 จำนวน 12 แห่ง (พื้นที่เดิม) เพื่อพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้มากขึ้น และมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น และทดลองเพิ่มสมาชิกองค์การเยาวชนบริหารหมู่บ้าน (อบม.) เข้ามาอีก หมู่บ้านละ 6 คน (อบต.เยาวชน เดิม 2 คน และเลือกใหม่ 4 คน) ในพื้นที่เดิม แต่เน้นหนักแค่ 5 หมู่บ้านเท่านั้น
5. โครงการฯ ปี 2545 จำนวน 12 แห่ง (พื้นที่เดิม) เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้มากขึ้น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท ร่วมรณรงค์ด้านคอร์รัปชัน (Anti-Corruption) และการส่งเสริมอาชีพ

การดำเนินกิจกรรมสำหรับการจัดตั้ง อบต.เยาวชน มีดังนี้

1. การเตรียมการ
 - (1) ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ในเขตดำเนินการของศูนย์ฯ
 - (2) คัดเลือก อบต. จำนวน 3 - 4 แห่ง เพื่อศึกษาและให้รายละเอียดโครงการ
 - (3) ประสานขอความร่วมมือหน่วยงานราชการระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน
 - (4) คัดเลือก อบต.ที่มีศักยภาพและสมาชิก อบต. เห็นความสำคัญของเยาวชนที่อยากจะส่งเสริม เยาวชนให้ก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 1 อบต.
2. การดำเนินการ
 - (1) จัดให้มีการเลือกตั้ง อบต.เยาวชน หมู่บ้านละ 2 คน เพื่อเป็นตัวแทนเยาวชนในการเข้าสู่กระบวนการพัฒนาศักยภาพเยาวชน

- (2) จัดให้มีกระบวนการพัฒนาศักยภาพเยาวชน
 - ฝึกอบรมให้ความรู้ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ
 - จัดทัศนศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
 - (3) ฝึกปฏิบัติงานกับ อบต. (ผู้ใหญ่)
 - (4) เชิญ อบต. (ผู้ใหญ่) เป็นที่ปรึกษาให้แก่ อบต.เยาวชน
 - (5) ฝึกหัดการจัดทำโครงการ เพื่อเสนอของบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ
 - (6) จัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมของ อบต.เยาวชน
 - (7) ติดตามนิเทศงาน และเสริมสร้างศักยภาพในทุกขั้นตอน
 - (8) จัดทำรายงานความก้าวหน้าโครงการ
3. การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ อบต.เยาวชน
- (1) ศึกษาความต้องการของ อบต.เยาวชน
 - (2) ศึกษาหาอาชีพ เพื่อให้ อบต.เยาวชนทำงานเป็นกลุ่ม
 - (3) วางแผนร่วมกับ อบต.เยาวชนในการดำเนินงาน
 - (4) จัดอบรม อบต.เยาวชน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตยของเยาวชนในเรื่อง
 - การส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ ตามสภาพพื้นที่
 - ความรู้ด้านประชาธิปไตยและปัญหาการคอร์รัปชัน
 - การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและชุมชน
 - (5) จัดศึกษาดูงาน

ระยะเวลาดำเนินการ

1 มกราคม 2541 - 31 ธันวาคม 2545

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เยาวชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง
2. เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการบริหารงานของ อบต.
3. เยาวชนให้ความสนใจตรวจสอบ กำกับ ดูแลการทำงานของ อบต.มากขึ้น

4. เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ อันเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีซึ่งกันและกัน
5. พัฒนาเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น โดยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก อบต. เมื่อมีอายุครบ 25 ปี
6. เยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เช่น อาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้ง ในการเลือกตั้ง ส.ว. และ ส.ส.

ธรรมนูญ

องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคน ปี 2542

(แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2544)

+++++

- มาตรา 1 องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงคน (อบต.เขาวงคน) ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของทุกหมู่บ้านในตำบลเป็นสมาชิก อบต.เขาวงคน หมู่บ้านละ 2 คน
- มาตรา 2 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก อบต.เขาวงคน ต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีคุณลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้
- 1) มีสัญชาติไทย ชายหรือหญิง อายุระหว่าง 15-24 ปีบริบูรณ์ ในวันเลือกตั้ง
 - 2) เป็นโสด หรือแต่งงานแล้วก็ได้
 - 3) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านในหมู่บ้านนั้น ไม่น้อยกว่า 3 เดือน จนถึงวันเลือกตั้ง
 - 4) ไม่เป็นพระภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
 - 5) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
 - 6) ไม่คิดยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 1 (ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน ยาบ้า พิษสุราเรื้อรัง สารระเหย)
 - 7) ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง (วัณโรค โรคเรื้อน ไข้เหลือง โรคกาฬหลังแอ่น กาฬโรค)
- มาตรา 3 ให้ศูนย์/สาขาของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ประสานงานกับหน่วยงานราชการระดับต่าง ๆ และองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต.เขาวงคนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในโครงการฯ
- มาตรา 4 สมาชิก อบต.เขาวงคน ซึ่งได้รับการเลือกตั้ง มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับตั้งแต่วันเลือกตั้ง

- มาตรา 5 การพ้นจากตำแหน่ง นอกจากการพ้นตามวาระแล้ว สมาชิก อบต.เขาวชน ซึ่งได้รับการเลือกตั้ง จะพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้
- 1) ตาย
 - 2) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อประธานสภา
 - 3) มีการยุบสภา อบต.เขาวชน
 - 4) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญา หรือในกิจการที่กระทำให้แก่สภา อบต.เขาวชน
 - 5) สภา อบต.เขาวชน มีมติให้พ้นจากตำแหน่ง โดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางที่จะนำมา ซึ่งความเสื่อมเสียประโยชน์ของ อบต.เขาวชน มติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิก อบต.เขาวชนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
 - 6) ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 2 หรือมิได้อยู่ประจำ ในหมู่บ้าน ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันเกิน 6 เดือน หรือขาดการประชุมสภา อบต.เขาวชน ติดต่อกัน 3 ครั้ง โดยไม่มีเหตุผลอันควรตามที่ประชุมสภา อบต.เขาวชน วินิจฉัย
- มาตรา 6 เมื่อตำแหน่งสมาชิก อบต.เขาวชนว่างลง เพราะครบวาระการดำรงตำแหน่ง หรือมีการยุบสภา ให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่ครบวาระหรือวันที่ยุบสภา อบต.เขาวชน
- มาตรา 7 เมื่อตำแหน่งสมาชิก อบต.เขาวชนว่างลง เพราะเหตุอื่นใดนอกจากครบวาระ หรือยุบสภา ให้ดำเนินการคัดเลือกเขาวชน หรือผู้ที่ได้คะแนนรองลงมาแทน โดยอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน
- มาตรา 8 การประชุมสภา อบต.เขาวชน ครั้งแรกต้องกำหนดให้สมาชิกได้มาประชุมภายใน 15 วันหลังจากการเลือกตั้งสมาชิก อบต.เขาวชน โดยให้สมาชิก อบต.เขาวชนที่มีอาวุโสสูงสุดในที่ประชุม เป็นประธานดำเนินการประชุมชั่วคราว เพื่อคัดเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการสภา อบต.เขาวชน และคัดเลือกคณะกรรมการบริหาร อบต.เขาวชน

- มาตรา 9 ประธานสภา อบต.เขาวชน เป็นผู้เรียกประชุมสภา และมีหน้าที่ในการดำเนินประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมที่กำหนด
- รองประธานสภา อบต.เขาวชน มีหน้าที่ทำการแทนประธานสภา อบต.เขาวชน เมื่อประธานไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือตามที่ประธานสภา อบต.เขาวชนมอบหมาย
- มาตรา 10 ให้มีการประชุมสภา อบต.เขาวชนสมัยสามัญประจำปี ไม่น้อยกว่า 2 ครั้งต่อปี การประชุมสภา อบต.เขาวชน ต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก อบต.เขาวชนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม
- มาตรา 11 การลงมติในที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก สมาชิกสภา อบต.เขาวชนคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง เป็นเสียงชี้ขาด
- มาตรา 12 สภา อบต.เขาวชน มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
- 1) ให้ความเห็นชอบแผนกิจกรรม อบต.เขาวชน
 - 2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบ ข้อบังคับการประชุม ข้อบังคับงบประมาณ ใช้จ่ายแผนกิจกรรมและอื่น ๆ ตามความจำเป็น
 - 3) กำกับ ดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ให้เป็นไปตามนโยบาย และแผน
- มาตรา 13 คณะกรรมการบริหาร อบต.เขาวชนที่ได้รับการเลือกตั้งจากสภา อบต.เขาวชน จำนวน 4 คน ประกอบด้วยประธานกรรมการบริหาร 1 คน กรรมการบริหาร จำนวน 2 คน และเลขานุการ 1 คน โดยมีเจ้าหน้าที่โครงการของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารสภา
- มาตรา 14 คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
- 1) บริหารกิจการของ อบต.เขาวชน ให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและแผนกิจกรรม อบต.เขาวชนและรับผิดชอบการบริหารกิจการของ อบต.เขาวชน

- 2) จัดทำแผนกิจกรรม อบต.เขาวชน และงบประมาณรายจ่ายเพื่อเสนอให้สภา อบต.เขาวชนพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยแผนกิจกรรม อบต.เขาวชน จะเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตยเป็นประการสำคัญ
- 3) จัดทำโครงการ เพื่อการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณจาก อบต. หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการดำเนินกิจกรรม
- 4) รายงานผลการปฏิบัติงาน และผลการใช้จ่ายเงินให้สภา อบต.เขาวชนทราบ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- 5) เข้าร่วมประชุมสภา อบต.ผู้ใหญ่ และหน่วยงานอื่น ๆ ตามความเหมาะสม
- 6) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสาน สมาคมฯ สาขาของ สมาคมฯ ในเขตนั้น ๆ หรือ อบต.แนะนำ

มาตรา 15 องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน (อบต.เขาวชน) มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนา ตำบลในด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อม

มาตรา 16 องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวชน ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเขาวชน ดังต่อไปนี้

- 1) พัฒนาศักยภาพเขาวชนในชุมชน ด้วยการสร้างวิถีชีวิตและนิสัยประชาธิปไตย
- 2) ส่งเสริมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม
- 3) การส่งเสริมบทบาทผู้สูงอายุ
- 4) การส่งเสริมอาชีพ
- 5) การส่งเสริมกีฬา และวัฒนธรรม
- 6) กิจกรรมด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

มาตรา 17 อบต.เขาวชน มีที่ปรึกษาในการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ ศูนย์พัฒนาชนบท ผสมผสานและสมาคมฯ สาขาของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนในเขตนั้น ๆ หน่วยงานราชการระดับต่าง ๆ และองค์การบริหารส่วนตำบลและภาคเอกชน

- มาตรา 18 รายได้ของ อบต.เขาวชนอาจได้มาจากหลายแหล่ง ดังต่อไปนี้
- 1) เงินทุนสนับสนุนจากโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน
 - 2) องค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
 - 4) เอกชนที่ให้การสนับสนุน
 - 5) การดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้
 - 6) เงิน และทรัพย์สินอื่นที่มีผู้บริจาคให้

บทเฉพาะกาล

- มาตรา 19 กิจกรรม อบต.เขาวชนภายใต้การดำเนินโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน เป็นกิจกรรมนาร่องเพื่อพัฒนาศักยภาพของเขาวชน
- มาตรา 20 รูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการของ อบต.เขาวชน อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม ตามความต้องการของเขาวชนในท้องถิ่น
- มาตรา 21 ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของ อบต.เขาวชนที่นอกเหนือธรรมนูญทั้งหมดนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยชุมชนก่อน

ทั้งนี้ ให้ธรรมนูญนี้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2544 เป็นต้นไป

มติจากสัมนาเจ้าหน้าที่โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544

แบบสอบถาม : บทบาท อบต. เขาวงกต ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
แบบประชาธิปไตยของประชาชน ศักยภาพของ
จังหวัดบุรีรัมย์ ประเทศไทย

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....

ตำบล.....

ผู้สัมภาษณ์.....

วัน/ เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์.....

ผู้คุมงานสนาม.....

แบบสอบถาม : บทบาท อบต.เขาวงกต ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
แบบประชาธิปไตยของประชาชน ศึกษากรณีของจังหวัดบุรีรัมย์
ประเทศไทย

1. ข้อมูลพื้นฐาน

- 1.1 เพศ () ชาย () หญิง
- 1.2 อายุ.....ปี
- 1.3 ระดับการศึกษา
() ประถมศึกษา	() มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า
() มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	() ปวส. /อนุปริญญา
() ปริญญาตรีขึ้นไป	() อื่นๆ ระบุ.....
- 1.4 อาชีพหลัก
() ทำนา	() ทำสวน	() ทำไร่
() ค้าขาย	() รับจ้าง	() ลูกจ้างบริษัท
() ราชการ/วิสาหกิจ	() อื่นๆ ระบุ.....	

2. การเข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต.เขาวงกต

- 2.1 ท่านเคยให้ความช่วยเหลือเขาวงกต ในการลงสมัครเลือกตั้ง อบต. เขาวงกต หรือไม่ (เช่น ช่วยเหลือในการลงสมัคร ช่วยเหลือในการหาเสียง หรือช่วยเหลืองานในวันเลือกตั้ง อบต.เขาวงกต เป็นต้น)
- () เคย () ไม่เคย เพราะ.....
- 2.2 ท่านเคยร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต.เขาวงกต หรือไม่ (เช่น ฟังการหาเสียงของเขาวงกตที่ลงสมัครสังเกตการณ์ในวันเลือกตั้ง อบต.เขาวงกต เป็นต้น)
- () เคย () ไม่เคย เพราะ.....
- 2.3 ท่านเคยไปใช้บริการ เช่น อ่านหนังสือ หรืออ่านข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ที่ศาลาประชาธิปไตย หรือไม่
- () เคย () ไม่เคย เพราะ.....
- 2.4 ท่านเคยได้รับความรู้ หรือข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องการเมือง/ประชาธิปไตย จากหอกระจายข่าวหรือไม่
- () เคย () ไม่เคย เพราะ.....
- 2.5 ท่านเคยได้รับความรู้ หรือข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากรถประชาธิปไตยเคลื่อนที่ หรือไม่
- () เคย () ไม่เคย เพราะ.....
- 2.6 ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งร่วมกับ อบต. เขาวงกต หรือไม่ (รณรงค์การเลือกตั้ง ส.ส. ส.ว. ส.จ. หรือ อบต. ก็ได้)
- () เคย () ไม่เคย เพราะ.....

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับ อบต.เขาวงคน

ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นต่อ อบต.เขาวงคน ในเรื่องต่อไปนี้

ความคิดเห็นต่อ...	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. เป็นเรื่องที่ดี ที่หมู่บ้านของท่านมีการจัดตั้ง อบต.เขาวงคน					
2. การมี อบต. เขาวงคนในหมู่บ้าน ทำให้ท่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น					
3. การเผยแพร่ความรู้ของ อบต.เขาวงคน ช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประชาธิปไตยให้แก่ท่าน					
4. ถ้ามีโอกาส ท่านอยากให้ลูกหลานของท่านได้เข้ามาเป็น อบต. เขาวงคน บ้าง					
5. เขาวงคน ไม่ควรเป็นผู้จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตย ในหมู่บ้าน					
6. ชาวบ้านมีความรู้เรื่องประชาธิปไตยอยู่แล้ว ไม่ต้องมี อบต. เขาวงคน มาเผยแพร่ความรู้ก็ได้					
7. การเข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต.เขาวงคน ทำให้เสียเวลาโดยเปล่า ประโยชน์					
8. จะมีหรือไม่มี อบต. เขาวงคน ก็ไม่ได้มีผลต่อความสนใจในการ ติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง/ประชาธิปไตยในท้องถิ่น ของท่าน					
9. อบต. เขาวงคน มีส่วนทำให้ท่านเข้าใจว่า ประชาชนควรมี ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม พัฒนาต่างๆ ของท้องถิ่นที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ ของตนเอง					
10. อบต. เขาวงคน ช่วยกระตุ้นให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม พัฒนาหมู่บ้านด้านต่างๆ มากขึ้น					

4. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน

ขอให้ท่านระบุถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของท่านในประเด็นต่อไปนี้

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่นเพียงใด					
2. ท่านรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมพัฒนาต่างๆ ที่เกิด ในท้องถิ่นของท่านมากน้อยเพียงใด					
3. ท่านรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำหมู่บ้าน / อบต. มากน้อยเพียงใด					

พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมของประชาชน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. เมื่อถูกเชิญทำประชาคมหมู่บ้าน ท่านได้เข้าร่วมบ่อยครั้งเพียงใด					
5. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมประชุมเรื่องต่างๆ ของหมู่บ้าน ร่วมกับชาวบ้านคนอื่นๆ ตามคำเชิญของผู้นำชุมชน					
6. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านปล่อยให้ผู้นำชุมชน เป็นผู้ตัดสินใจ เรื่องการพัฒนาหมู่บ้านแต่เพียงผู้เดียว โดยที่ท่านไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ เลย					
7. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ผู้นำชุมชนขอความคิดเห็นจากลูกบ้าน แต่ท่านไม่ได้แสดงความคิดเห็นใดๆ เลย					
8. เมื่อมีโครงการพัฒนาต่างๆ เข้ามาในหมู่บ้าน ท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวเพียงใด					
9. เมื่อมีโอกาสได้เจอกับผู้นำชุมชนในที่ต่างๆ ท่านได้พูดคุยถึงปัญหาของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบบ่อยเพียงใด					
10. ท่านได้เสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านให้ผู้นำชุมชนรับทราบบ่อยเพียงใด					
11. บ่อยครั้งเพียงใด ที่ท่านไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านคนอื่นๆ					
12. เมื่อผู้นำชุมชนเอ่ยปากขอให้ท่านช่วยทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ท่านได้ให้ความช่วยเหลือบ่อยครั้งเพียงใด					

5. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกิจกรรม อบต.เยาเวชน

5.1 อบต. เยาเวชน ควรมีบทบาทอย่างไร ในการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น

.....

5.2 อบต. เยาเวชน ควรจะปรับปรุงการทำกิจกรรมอะไรบ้าง อย่างไร

.....

5.3 ท่านมีข้อเสนอแนะ หรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ อบต. เยาเวชน บ้างหรือไม่ อย่างไร

.....

*****ขอขอบคุณในความร่วมมือ*****

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมอนามัย (2547) ใครเป็นผู้ทำให้เมืองน่าอยู่ สารสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 19 พฤศจิกายน 2547 จาก <http://www.anamai.moph.go.th/advisor/tamra/cities03.html>
- โกวิทย์ พวงงาม (2546) *อบต. ในกระบวนการทัศน์ใหม่ : พัฒนาสร้างเครือข่ายและเสริมความเข้มแข็ง* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วิญญูชน
- โกวิทย์ พวงงามและคณะ (2546) *รายงานวิจัยการประเมินองค์กรส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ประจำปี 2546*
- โกวิทย์ พวงงามและปรีดี โชติช่วง “อะไร ทำไม อย่างไร อบต. มุลินธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น” กรุงเทพมหานคร
- คณะกรรมการเครือข่ายยุทธศาสตร์เพื่อเอาชนะความยากจน *รายงานสรุปเวทีนโยบายสาธารณะเพื่อเอาชนะความยากจนครั้งที่3/2547 การเข้าชื่อเสนอกฎหมายอำนาจอธิปไตยกับความเป็นจริง*
- คณะทำงาน โครงการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการมีส่วนร่วมกรณีที่รัฐอนุญาตหรือดำเนินโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (2547) *การรับฟังและการมีส่วนร่วมของประชาชน* กรุงเทพมหานคร อุษาการพิมพ์
- โคทม อาริยา (2547) เอกสารประกอบการประชุมเวทีนโยบายสาธารณะเพื่อเอาชนะความยากจน ครั้งที่ 4/ 2547 เรื่อง “การรับฟังและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน” วันที่ 23 กรกฎาคม 2547
- งามพิศ สัตย์สงวน (2535) *การจัดระเบียบสังคมในสังคมวัฒนธรรม* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จังหวัดบุรีรัมย์ (2547) *สภาพทั่วไปของจังหวัดบุรีรัมย์ สารสังเขปออนไลน์* ค้นคืนวันที่ 16 พฤศจิกายน 2547 จาก <http://www.buriram.go.th>
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2524) *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- เฉลิมชัย เกิดโมหี (2538) “ผลกระทบของเหตุการณ์พฤษภาทมิฬกับพฤติกรรมการใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนในชนบท” *วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*
- ชูชีพ พงษ์ไชย (2541) “บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตาม พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 กับตาม พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537” *วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*

ฐปนรต พรหมอินทร์ (2542) “ครอบครัวพื้นฐานสำคัญในการปลูกฝังระบอบประชาธิปไตย”

ในกระมล ทองธรรมชาติและคนอื่นๆ บรรณาธิการ รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์
เนื่องในโอกาสครบรอบ 21 ปี มสธ. ครบรอบ 17 ปี หน้า 226-229 กรุงเทพมหานคร
ห้างหุ้นส่วนพิมพ์อักษร

ถวิลวดี บุรีกุล (2543) แนวคิดของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย สารสังเขปออนไลน์

ค้นคืนวันที่ 25 มิถุนายน 2547 จาก [http://www.kpi.ac.th/kpiuser/documents/level
process.htm](http://www.kpi.ac.th/kpiuser/documents/levelprocess.htm)

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา กรุงเทพมหานคร

ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2542) “บทบาทของสถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และประชาชนใน

การพัฒนาการเมืองในอนาคต” ในกระมล ทองธรรมชาติและคนอื่นๆ บรรณาธิการ
รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์เนื่องในโอกาสครบรอบ 21 ปี มสธ. ครบรอบ 17 ปี หน้า 41-44
กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนพิมพ์อักษร

นลินพรรณ ไวสืบข่าว (2542) “การเปลี่ยนแปลงขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติ

สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542” ในกระมล ทองธรรมชาติ
และคนอื่นๆ บรรณาธิการ รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์เนื่องในโอกาสครบรอบ 21 ปี มสธ.
ครบรอบ 17 ปี หน้า 133-134 กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนพิมพ์อักษร

นิพนธ์ แจ้เจียบ (2524) จิตวิทยาสังคม ภูเก็ต ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์

วิทยาลัยครูภูเก็ต

บุญเสริม นาคสาร (2547) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ผลในทางปฏิบัติ เมื่อครบรอบ

หกปีของการปฏิรูปการเมือง สารสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 7 ธันวาคม 2547

จาก <http://www.pub-law.net/article/ac060347a.html>

ปธาน สุวรรณมงคล (2543) สรุปผลการทดลอง “ตามโครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดี โดย

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น : ข้อเสนอเพื่อการขยายผล” วันที่ 18 – 19 กันยายน 2543

ณ โรงแรมจตุทิศ เขาใหญ่รีสอร์ท

ประพันธ์ บรรลุศิลป์ (2531) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการไม่มีส่วนร่วมของประชาชนใน

การดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของจังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ปาริชาติ วลัยเสถียรและคนอื่นๆ (2543) กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา

กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

- พรรณธิดา เหล่าพงศ์ศักดิ์ (2545) โครงสร้างทางการเมือง สารระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 17 พฤศจิกายน 2547 จาก http://www.sau.ac.th/main/journal1/mlt2_12-1.asp
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา ปัจจุบันของประเทศไทย กรุงเทพมหานคร ศักดิ์โสภากการพิมพ์
- ภัชรา คติกุล (2537) บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาสมัครดีเด่นประจำปี 2536 กรุงเทพมหานคร กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- ภิญโญ สาธร (2519) หลักการบริหารการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- มนตรี เทอดธีรกุล (2543) “การมีส่วนร่วมของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วรจิต หนองแก (2540) ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดขอนแก่น กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน กระทรวงสาธารณสุข
- วิมลชัย คำปู้ และทัศนาว ลออโรจน์วงศ์ (2536) รายงานการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำอาสาสมัครพัฒนาชุมชนในทัศนะของข้าราชการระดับตำบล กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์กรมการพัฒนาชุมชน
- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2543?) บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา สารระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 13 ตุลาคม 2547 จาก <http://www.meo.go.th/wijai/job%of%20administrators.htm>.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2538) การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร เอส แอนด์ จี กราฟฟิค
- สนั่น อินทรประเสริฐ (ม.ป.ป.) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (2545) อบรม.เยาวชน คนรุ่นใหม่ การส่งเสริมศักยภาพเยาวชน เพื่อการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น
- (2546) โครงการศึกษาประเมินผล บทบาทภารกิจ อาสาสมัครแรงงานประจำหมู่บ้าน สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า (2545) รายงานการวิจัยเรื่อง“แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540: ปัญหาอุปสรรค และทางออก” กรุงเทพมหานคร สถาบันพระปกเกล้า
- เสกสรร ประเสริฐกุล (2543) รัฐไทยในศตวรรษที่ 21 สารระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 17 พฤศจิกายน 2547 จาก http://pxp.nokkrob.org/method/method_talk2.htm

- องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกลาง (2547) *แผนพัฒนาตำบลประจำปี พ.ศ.2547*
- องค์การบริหารส่วนตำบลพุทไธสง (2547) *แผนพัฒนาตำบลประจำปี พ.ศ.2547*
- องค์การบริหารส่วนตำบลสะเดา (2547) *แผนพัฒนาตำบลประจำปี พ.ศ.2547*
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโสน (2547) *แผนพัฒนาตำบลประจำปี พ.ศ.2547*
- องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก (2547) *แผนพัฒนาตำบลประจำปี พ.ศ.2547*
- อคิน ธิพัฒน์ (2527) *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย* กรุงเทพมหานคร สักดิ์โสภณาการพิมพ์
- อสิตรา รัตตะมณี (2540) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อาจหาญ ศิริพูล (2546) การมีส่วนร่วมของประชาชนในบทบาทการเมืองภาคประชาชน
สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 17 พฤศจิกายน 2547 จาก <http://www.grassrootsthai.net/1-training-chiangmai-21june46-conclusion-4topics.htm>
- Allen, John. (1982). *Some Operation Issues Relating to Community Participation*. Paris: Unesco.
- Berlo, Devid. (1966). *The process of Communication*. New York: Holt, Rinchart & Winston.
- Erwin, William. (1976). *Participation Managerial: Concept; Theory and the Implementation*. Atlanta: Georghia State University
- Uphoff, N.T. Cohen, J.M. and Goldsmith, A.A. (1979). *A State of Art Paper*. Cornell University.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายวิลาศ โลहितกุล
วัน เดือน ปีเกิด	5 สิงหาคม 2493
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
ประวัติการศึกษา	วท.บ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2517
สถานที่ทำงาน	สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการ